

ENGELSK SPROGFORSTÅELSE

Med et rids af grundreglerne i engelsk grammatik,
beregnet for dansksprogede

Af: Chresten Frostholt

Indholdsfortegnelse:

1. Forord	s. II
2. Grammatiske betegnelser	s. III - IV
3. Engelsk lydfortegnelse	s. V

1. del:

Ordklasser	s. 1
Kapitel 1 – Substantiver	s. 2 – 6
Kapitel 2 – Adjektiver	s. 7 – 8
Kapitel 3 – Adverbier	s. 9 – 10
Kapitel 4 – Verber	s. 11 – 21
Kapitel 5 – Pronominer	s. 22 – 28
Kapitel 6 – Præpositioner	s. 29 – 30
Kapitel 7 – Konjunktioner	s. 31
Kapitel 8 – Numeralier	s. 32

2. del:

Sætningen	s. 33
Kapitel 1 – Sætningsled	s. 34 – 35
Kapitel 2 – Sætningstyper	s. 36 – 37
Kapitel 3 – Ordstilling	s. 38 – 39

3. del:

Kapitel 1 – Fonetik	s. 40 – 41
Kapitel 2 – Rigsmål, dialekt og sociolekt	s. 42 – 43
Kapitel 3 – Semantik	s. 44
Kapitel 4 – Kommatering	s. 45 – 46
Kapitel 5 – Sproghistorie	s. 47 – 50

Register	s. 51
----------	-------

1. Forord

Engelsk Sprogforståelse er tænkt som en kortfattet og letlæst indføring i grundbegreberne i engelsk sprogbeskrivelse og i de vigtigste regler i engelsk grammatik for dansktalende elever, kursister og studerende inden for de gymnasiale uddannelser, men heftet kan forhåbentligt også bruges af AVU-kursister o.a. Jeg har bevidst udeladt petitesseer og områder af engelsk grammatik, som er helt parallelle til dansk grammatik, eller henvist dem til fodnoter. Vinklen er altså den *kontrastive*, dvs. at vægten er lagt på forskellene mellem de to sprog og på områder, der erfaringsmæssigt volder danskere problemer.

Jeg har desuden tilstræbt så vidt muligt at gøre grammatikdelen i **Engelsk Sprogforståelse** til *ræsonnerende* grammatik, dvs. at jeg, hvor det har været muligt, har forsøgt at *forklare* reglerne og ikke bare remset dem op. Jeg tror, det er vigtigt – ikke mindst inden for ungdoms- og voksenundervisningen –, at man forstår *hvorfor*, hvis man skal kunne huske en regel.

Som det ses, er dette hefte delt op i tre dele, én med ordklasser og deres morfologi (ordbygning/ordbøjningslære), én med sætningen og dens syntaks(sætningsbygning/ordføjningslære) samt én med sproghistorie og andet sprogligt materiale, som ikke naturligt hører hjemme i 1. eller 2. del, herunder også emner, der traditionelt behandles i en "grammatik", selv om det er problemer af ortografisk eller lydlig art –

hvis ikke de allerede er behandlet i en fodnote i 1. del. Hvis man er helt fortrolig med fx sætningsanalyse, kan man nøjes med at læse første del, der mest ligner en traditionel grammatik (ordklasser osv.), selv om jeg naturligvis selv mener, at man kan finde enkelte nyttige sager også i 2. og 3. del.

I det hele taget er en vigtig grund til, at jeg prøver at forklare alle udtryk og tager sætningsanalyse med, - at mange unge og yngre aldrig har modtaget systematisk grammatikundervisning. Man kan ikke længere tage for givet, at alle, der påbegynder en gymnasial uddannelse, er fortrolige med termer som "grundled", "forholdsord" og "hovedsætning".

Jeg bruger i øvrigt de latinske betegnelser (fx subjekt og præposition), fordi

Undervisningsministeriet og Dansk Sprognævn anbefaler det, men jeg tilføjer den danske betegnelse i en parentes, ligesom der er en fortegnelse over grammatiske betegnelser foran i heftet samt et stikordsregister bagefter.

Der er brugt brokker fra en del sangtekster i eksempelmaterialet, selv om det ikke altid er efterlignelsesværdigt sprog, der benyttes i sange, idet moderne sangtekster ofte er forfattet på *meget* jævnt talesprog. Jeg håber dog, at mine eksempler vil kunne huskes af en del læsere, for jeg har naturligvis kun lånt brudstykker af sangtekster, der er illustrative for engelsk sprog.

Det beskrevne sprog er i øvrigt standard britisk, idet det stadig er det bedst beskrevne engelsk, og fordi der ikke i samme grad er et standard amerikansk.

Afslutningsvis vil jeg takke min kone og datter for støtte og hjælp med manuskriptet samt sidst, men ikke mindst Steen Schousboe, institutleder ved Engelsk Institut, Københavns Universitet, for kritik af både stort og småt og lange telefonsamtaler desangående.

2. Grammatiske betegnelser

Latinske betegnelser	Danske betegnelser	Engelske betegnelser
Ordklasser		
substantiv	navneord	noun
verbum	udsagnsord	verb
adjektiv	tillægsord	adjective
pronomen	stedord	pronoun
præposition	forholdsord	preposition
konjunktion	bindeord	conjunction
artikel	kendeord	article
numeralie	talord	numeral
interjektion	udråbsord	interjection

Syntaks

syntaks	sætningslære	syntax
subjekt	grundled	subject
verbal	udsagnsled	verb
direkte objekt	genstandsled	direct object
indirekte objekt	hensynsled	indirect object
subjektskomplement	omsagnsled til grundled	subject complement
objektskomplement	omsagnsled til genstandsled	object complement
adverbial	biordsled	adverbial
apposition	navnetillæg	apposition

Kasus

nominativ	nævnefald	nominative
akkusativ	genstandsald	accusative, object form
genitiv	ejefald	genitive
dativ	hensynsfald	dativ

Numerus (Tal)

singularis	ental	singular
pluralis	flertal	plural

Genus	Grammatisk køn	Gender
maskulinum	hankøn	masculine
femininum	hunkøn	feminin
neutrum	intetkøn	neuter

Grad

komparation	gradbøjning	comparison
positiv	grundform, 1. grad	positive
komparativ	højere grad, 2. grad	comparative

superlativ	højeste grad, 3. grad	superlative
------------	-----------------------	-------------

Verbalformer Tempus Grammatisk tid

præsens	nutid	present
præteritum	datid	past
perfektum	førnutid	present perfect
pluskvamperfektum	førdatid	past perfect
futurum	fremtid	future
imperativ	bydeform	imperative
konjunktiv	ønskeform	subjunctive
infinitiv	navneform	infinitive
præsens participium	lang tillægsform	participle
perfektum participium	kort tillægsform	past participle
aktiv	handleform	active
passiv	lideform	passive
agens	den handlende	agent
patiens	den handlingen er rettet mod	patient

Tense

Pronominer

personligt pronomen	personligt stedord	personal pronoun
possesivt pronomen	ejestedord	possessive pronoun
refleksivt pronomen	tilbagevisende stedord	reflexive pronoun
demonstrativt pronomen	påpegende stedord	demonstrative pronoun
relativt pronomen	henførende stedord	relative pronoun
interrogativt pronomen	spørgende stedord	interrogative pronoun
indefinit pronomen	ubestemt stedord	indefinite pronoun

3. Lydfortegnelse (britisk standardengelsk)

Konsonanter (medlyd):

Ustemte:

[p] som i *put*
[t] som i *tail* og *letter* ¹

[b] som i *bet* og *cab*

[d] som i *dear* og *lad*

Stemte:

[r] som i *read*

[v] som i *vivid*

[k] som i *car*
[f] som i *fine*
[s] som i *see*
[θ] som i *think*
[ʃ] som i *she*
[tʃ] som i *child*
[h] som i *he*

[g] som i *goat* og *dog*
[m] som i *mum*
[n] som i *no*
[ŋ] som i *song*
[j] som i *yes*
[l] som i *love*

[w] som i *wild*
[ð] som i *this*
[z] som i *zoo*
[tʃ] som i *vision*
[ʒ] som i *judge*

Som det ses, kan konsonanterne deles i *ustemte* og *stemte*, men de kan også deles efter artikulationsmåde i *lukkelyde*: /p,t,k/ og /b,d,g/ samt /j,l/, *hæmmelyde*: /s, z, ʃ, ʒ, f, v, θ, ð, h/, *nasaler*: /m,n,ŋ/, *lateral*: /l/ og *halvvokaler*: /w,r,j/. De kan endelig inddeles efter, hvor i munden de artikuleres, spændende fra *bilabialer* længst fremme i munden (/p,b,m,w/) til *glottal* (/h/) helt nede i halsen, men det vigtige er skellet mellem *stemte* og *ustemte*, fordi en række afgørende udtaleregler styres af *stemthed/ustemthed* distinktionen.

Vokaler (selvlyd):

Alle vokaler er *stemte*:

Lange

[i:] som i *seat*

Fortunge

[a:] som i *far*

[ɛ:] som i *hall*

Bagtunge

[u:] som i *fool*

[ɜ:] som i *bird*

Mellemtunge

Herudover har engelsk en række **diftonger** (tvelyd) og et par **triftonger** (trelyd), som er henholdsvis to og tre vokaler i samme stavelse: **pay, low, die, boy, now, real, hair,**

poor liar og hour

Korte

[ɪ] som i *sit*

snæver/halvsnæver

[e] som i *bed*

halvåben

[æ] som i *hat*

åben

[ɛ̃] som i *hot*

halvåben/åben

[ɜ] som i *full*

snæver/halvsnæver

[ʌ] som i *cup*

åben

[ɪ̯] som i *the*

halvåben

: Når jeg ved [t], [b],[d] og [g] giver eksempler med både forlyd og indlyd/udlyd, skyldes det, at man på engelsk har modsætningsparrene: *latter-ladder*, *cap-cab*, *bet-bed* og *dock-dog*.

Ordklasser

Allerede de gamle grækere fandt på at inddele sprogets tusindvis af ord i forskellige grupper eller *ordklasser*, alt efter deres bøjningsendelser, kombinationsmuligheder med andre ordklasser og dermed funktion i sætningen (se 2. del om sætningen).

Netop ud fra ordklassernes funktion regner man nogle ordklasser for centrale, idet de normalt *skal* være til stede, for at der overhovedet er tale om en meningsfyldt sætning, dvs. først og fremmest: **substantiver** (med **artikler**) og **verber**: *The woman cried.*

herefter: **adjektiver**, **adverbier**, **præpositioner** og **pronominer**: *The old woman cried bitterly in her bed.*

og endelig: **konjunktioner**, **talord** samt måske en "brokkasse" til partikler og småord, man ikke ved, hvor man skal gøre af: *The old woman cried bitterly in her bed and sighed three times: Oh me, oh my!*

På de følgende sider finder du en gennemgang af de engelske ordklasser og de problemer, de måtte give en dansktalende.

Kapitel 1 - Substantiver

Substantiver (navneord) kendes på:

A) at man kan sætte *a/an* eller *the* foran dem:

a boy the girl

B) at de fleste af dem kan tælles:

two girls

C) at mange af dem kan sættes i genitiv (ejefald):

the girl's hat

D) ²

A) **Artikler** kaldes kendeord på dansk, fordi man kan kende substantiverne på kendeordenes tilstedeværelse. På engelsk står de altid foran substantivet i modsætning til på dansk, hvor de sommetider står bagefter: *the girl = pigen*.

Artiklerne er på engelsk *a/an* ³ og *the* i ental (singularis) samt *the* og ϕ (=ingenting) i flertal (pluralis), som bliver kaldt henholdsvis ubestemt og bestemt artikel, fordi de betegner henholdsvis et ukendt og allerede kendt fænomen:

a girl was crying. Then a nice boy gave her a hug, and the girl started smiling through her tears! Først kendte vi ikke pigen, men allerede anden gang kan hun omtales som en *bestemt* pige, fordi det er den pige, som græd, og som drengen gav et knus. Ingenting markerer ubestemt flertal: *boys will be boys*.

Singularis (ental)	Pluralis (flertal)
Ubestemt Bestemt Ubestemt Bestemt	a girl the girl girls the girls

Der er følgende afvigende anvendelse af **bestemt artikel** på engelsk:

1) *the* udelades foran begreber taget i al almindelighed: *Life is a bitch* 2) og foran institutioner:

I never go to church, he left school when he was 16, he was taken to hospital

(men hvis der tænkes på selve bygningen, er artiklen med: *I parked behind the hospital*) 3) samt foran visse ord og udtryk: *most* (=de fleste): *most people hate spiders* *one* (=den ene): *one after the other* og ofte foran *town*: *he left town last night*

²

Endelig kan de kendes på, at de kan optræde i alle sætningsled (om sætningsled - se side 33-34) undtagen som verbal (udsagnsled):

The boy (S) gave the girl (IO) a kiss (DO) this morning (A).

The lady is a tramp (SC).

The committee elected Mr Jones chairman (OC).

Denne funktion er vigtig for forståelsen af substantivets væsen, men da dansk er helt magt til engelsk på det punkt, behandles det ikke særskilt her.

³ Fordelingen af *a* og *an* er rent fonetisk (lydligt) bestemt: *a* foran konsonant (medlyd) og *an* foran vokal (selvlyd). Det hedder altså: *a yellow submarine* og *a uniform*, men *an hour*, fordi det er det lydige, der bestemmer, og ikke det ortografiske (stavemæssige). Parallelt hermed udtales *the* som [ðð] foran konsonanter og som [ði] foran vokaler.

1) Der er derimod *the* foran engelske forkortelser, når forkortelsen har artikel i fuld udtale (undtagen dem der udtales som et ord: AIDS, NATO): *the* USA = *the* United States of America, *the* EU = *the* European Union, *the* FBI = *the* Federal Bureau of Investigation, etc.

2) ⁴Der er endvidere *the* foran skibsnavne: *the* Queen Elizabeth er noget andet end Queen Elizabeth, foran navne på bygninger: *the* British Museum, *the* Ritz, *the* Pentagon, foran avisnavne: *the* Times, *the* Mirror og foran musikinstrumenter: he plays *the* piano, *the* trumpet and *the* guitar

3) Endelig er det værd at bemærke, at man på engelsk bruger *the* - og ikke det demonstrative pronomen (se side 24) som på dansk - foran bestemmende relativsætninger (se side 36):
den mand, du så i går, er min bror = *the* man you saw yesterday is my brother

Den **ubestemte artikel** anvendes på engelsk anderledes end på dansk i følgende tilfælde: 1) *a/an* foran nationalitetsbetegnelser: he is *an* Englishman, she is a Dane 2) foran stillingsbetegnelser: she is a student, he is *a* captain, men hvis der kun er tale om én, bruges ikke artikel: he is captain of the Queen Elizabeth.

Idéen er altså, at man bruger ubestemt artikel, når man forestiller sig én ud af en gruppe. ⁵

B) **Substantiver** deles i **proprier** (egennavne) og **appellativer** (fællesnavne): *John, Mary, Alabama, London, Denmark* og *girls, wisdom, a book, the flower, the singers*

Da proprier ikke volder dansksprogede problemer, behandles de ikke særskilt her.

Appellativer er enten:

1. **tællelige**: *a girl, two girls, many girls* eller:

2. **utællelige**: *wisdom, butter, snow*

Langt de fleste substantiver er tællelige og har to former: singularis (ental) uden endelse og regelmæssig pluralis (flertal) med endelsen *-s*:

⁶

a girl two girls

Sådan bøjes langt over 90% af alle substantiver i flertal.

Men desværre er der nogle undtagelser, som endda optræder ret hyppigt i almindelige tekster og tale. For 1000 år siden var der ikke en flertalsbøjning, man kunne kalde regelmæssig, og da man fandt på en regelmæssig bøjning, var det naturligvis nogle hyppigt forekommende ord, der ikke lod sig ramme af regelmæssighedsbølgen.

⁴Ofte nævner diverse grammatikere også floder, have og bjergkæder, men de har også bestemt artikel på dansk:

Themsen, Stillehavet, Alperne = *the* Thames, *the* Pacific, *the* Alps, og burde derfor ikke volde danskere problemer. ⁵Der findes et par bizarre anvendelser: *a/an* sættes efter *half, quite, such* og *too*+adjektiv: *half an hour, quite an extraordinary young man, such a bore, too heavy a burden*. Disse og andre mærkværdigheder i engelsk behandles fortræffeligt af *Advanced Learner's Dictionary* i de seneste udgaver.

⁶Udtalen af dette flertals *-s* er: ustemt *s* [s] efter ustemt lyd, stemt *s* [z] efter stemt lyd og [ɪz] efter ord, der i forvejen ender på en *s*-lyd, også kaldet hviselelyd (man kan jo ikke udtale 2 *s*'er i træk på hverken dansk eller engelsk):

books [s], *bugs* [z] og [ɪz] i *kisses, buzzes, wishes, edges*. Samme udtaleregler gælder for nutids *-s*, se side 11, og genitivs *-s*, se s.

5. For ord, der i ental ender på *-th* (*mouth-mouths*), se Gyldendals engelsk-dansk ordbog under de enkelte ord.

Her kunne man overveje, hvorfor ingen naturlige sprog er konsekvent systematiske og regelmæssige. Ud over menneskets iboende legebarn og irrationalitet skyldes det formodentlig, at sproget er i konstant forandring, så selv om et sprog var 100% konsekvent på et givet tidspunkt, ville der hurtigt opstå inkonsekvenser, nemlig på overgangen fra et konsekvent system til et andet. Og vi lever konstant i en sådan overgangstid, fordi sproget aldrig er i ro. Bemærk fx, hvordan hver generation har sine grammatiske, udtalemæssige og ordvalgmæssige særpræg. I afsnittet om engelsk sproghistorie vil du kunne se, hvor *meget* engelsk har forandret sig på bare 1000 år.

Uregelmæssig pluralis:

En række substantiver danner flertal ved at ændre på vokalen inde i ordet: *man-men woman-women foot-feet mouse-mice tooth-teeth* og enkelte andre.

Andre danner pluralis ved at tilføje *-en*, en meget almindelig flertalsform for 800 år siden, der hvis den havde vundet slaget om den regelmæssige flertalsendelse, ville have forhindret sammenblandingen med nutids *-s* og have regelmæssiggjort genitivdannelsen med *'s* (se side 5):

child-children ox-oxen

Endvidere er der nogle substantiver, der er uændrede i flertal: først og fremmest dyrenavne som:

sheep-sheep deer-deer salmon-salmon fish-fish (om fishes, se ordbogen)

Bemærk her, at dansk er fyldt med substantiver uden flertalsendelser, så når man oversætter, skal man lige tænke på, om det danske nu er ental eller flertal: flere *spørgsmål* = any more questions Endelig er der nogle få ord på *-f*, der danner flertal på *-ves*, bl.a.:

knives leaf-leaves loaf-loaves half-halves life-lives self-selves thief-thieves wife-wives
helt regelmæssige: *roof-roofs*

knife-
, mens andre er

Tællelige kontra utællelige substantiver

At et substantiv er tælleligt vil sige, at det forekommer i pluralis (flertal) og kan have ubestemt artikel foran, og at det er utælleligt vil sige, at det ikke forekommer i flertal og ikke kan have ubestemt artikel foran: *two bottles a bottle wisdom*

Man kan ikke sige, at nogle ord er født tællelige henholdsvis utællelige, men nogle ord har i deres *betydning* indbygget, at de naturligt falder i den ene eller anden kategori: *a bottle* over for *wisdom*. Nogle substantiver optræder både som ord om afgrænsede, individuelle foreteelser og som masseord: *a glass of whisky bottles are made of glass*

Over 90% af de tællelige og utællelige ord på dansk har et henholdsvis tælleligt og utælleligt modsvar på engelsk. Vi tilhører jo også både den samme kulturkreds og den germanske sprogstamme inden for indoeuropæiske sprog (se side 45).

Men der er nogle få, men vigtige undtagelser, hvor engelske substantiver er utællelige (Advanced Learner's Dictionary har U efter utællelige og C efter tællelige) og de tilsvarende danske tællelige:

advice good advice is hard to come by business let's do business
evidence there was evidence to prove him innocent

! slægt med dem på *-ves* er de substantiver, der staves anderledes i pluralis, men som ikke udtales anderledes:

o → oes: *hero-heroes potato-potatoes tomato-tomatoes*, men: *photo-photos piano-pianos*

og den store gruppe på konsonant+y → ies: *lady-ladies city-cities*, men: *guy-guys gay-gays toy-toys*. (Se også om nutids *-s*, side 11)

furniture we sold all our furniture
information we want more information
money money makes the world go around
news there is good news for you

Hvis man så har brug for at angive et antal ved utællelige substantiver, bruger man omskrivninger, fx med *piece* eller *item*:

a piece of advice there are three news items tonight

Undertiden har engelsk et ord, der er tælleligt, og et andet tilsvarende, der er utælleligt:
job work loaf bread

Et andet vigtigt område inden for tællelighed på engelsk er **logisk pluralis (=distributiv pluralis)**, der bruges meget mere end på dansk:

100 passengers lost their lives in the tragedy (=mistede livet)

Mr Norris changes trains

The bank robbers changed cars (=skiftede bil)

Chapters 2 and 3 (=kapitel 2 og 3)

1½ hours (=1½ time)

Endvidere er der nogle substantiver, der altid er pluralis, somme tider både i form og efterfølgende flertal af verbet (udsagnsordet), andre gange kun ved efterfølgende flertal af verbet:

clothes goods cattle^s people (=folk, mennesker)

Nogle substantiver, der betegner 'par', er pluralis på engelsk: *trousers, glasses, binoculars, scissors*. Andre har pluralisform, men følges af singularis: *headquarters, billiards, measles, crossroads*. Endelig findes der nogle substantiver, de såkaldte **kollektiver**, der kan have både singularis og pluralis i det efterfølgende verbum, alt efter synspunktet, dvs. alt efter om der er fokus på enheden eller enkeltindividerne:

The Government presents its budget tomorrow

The Government disagree among themselves (der skal mere end én til at være uenig!).

C. Genitiv (ejefald)

Endelig kendes substantiver på, at de kan forekomme i genitiv.

Engelsk har i modsætning til dansk to måder at danne genitiv på: s-genitiv og ofgenitiv:

the girl's blue eyes the roof of the house

Skellet mellem, hvornår man bruger s-genitiv, og hvornår man bruger of-genitiv, går mellem det menneskelige og det ikke-menneskelige, der er et meget vigtigt skel på engelsk, idet dette skel også afgør, om man skal bruge *who* eller *which* (se side 25). Genitiv bruges til at udtrykke *ejendomsforhold* – heraf det danske navn ejefald – eller et andet løser *tilknytningsforhold*: *the boy's bike his father's problem the construction of the house*

»Police hører i dag til denne gruppe og ikke til kollektiverne (se nedenfor), da det altid følges af flertal: *the police were there immediately*.

Reglen for s-genitiv er, at der tilføjes substantivet et –'s:

the boy's bike the women's liberation

Men hvis der er et –s i forvejen tilføjes kun en apostrof:

the boys' bikes

Ved egennavne (proprier), der ender på –s, kan man vælge, om man vil tilføje 's eller bare en apostrof:

Charles's mistress Charles' mistress

Ud over ved personer (det menneskelige) kan s-genitiven ses brugt ved dyr, der af den talende opfattes som nærtstående og derved tillægges menneskelige egenskaber: *my dog's collar*, men det kan selvfølgelig ligeså godt hedde: *the collar of my dog*.

I det hele taget kan alt, hvad man kan opfatte som menneskeligt, få s-genitiv: *London's traffic*. Man ser desuden s-genitiven brugt af historiske grunde i en række mere eller mindre faste vendinger, der gerne betegner **tid** eller **afstand**:

for heaven's sake a hard day's night at arm's length men: a 37 hours' working-week kan ligeså godt hedde: *a working-week of 37 hours* eller endda:

a 37-hour working-week.

Der er en bemærkelsesværdig anvendelse af s-genitiv på engelsk: ved stedsbetegnelser: *I'm on my way to the grocer's/hairdresser's/butcher's* Her underforstås *shop*.

Hvis det er personen og ikke hans forretning, der hentydes til, hedder det naturligvis: *I'm on my way to see the grocer*.

Sammenlign også: *St. Paul's* og *I stayed at my aunt's*, hvor der underforstås

9 henholdsvis

cathedral og *house/place*.

Man bruger altså of-genitiv ved alt andet end personer, og i forhold til dansk bytter man om på genitivens to led: *bilens dør = the door of the car*

Desuden kan of-genitiven bruges, hvor man ellers ville have forventet en s-genitiv, fx af vellydshensyn, for i talesprog at tydeliggøre numerus (tal) af udtrykket eller af andre grammatiske grunde:

the life of Jesus, da fx *Jesus's life* kunne støde nogle som lettere blasfemisk *the children of the victims* (man kan i *the victims' children* ikke høre, at *victims'* er flertal) *the problems of the poor* *he is the son of the doctor I told you about*

9 Bemærk, at apostrof kun bruges ved genitiv og sammentrækninger: *it is = it's*, og at possessive, relative og interrogative pronominer (ejestedord, henførende stedord og spørgende stedord) ikke har apostrof:

it was its own tail the dog was eating the man whose wife was always nagging whose car is it?

Bemærk ligeledes, at s-genitiv ingen indflydelse har på stavemåden af ord, der ender på -y: *the lady's hat*.

Kapitel 2 - Adjektiver

A) **Adjektiver** (tillægsord) kendes på, at de lægger sig til/siger noget om substantiver: He is an *old* man
The man is *old*

Den første anvendelse, hvor adjektivet står lige foran substantivet, kaldes *attributiv*, den anden anvendelse, hvor adjektivet står som omsagnsled til grundled (se s. 34), *prædikativ*. Dette skel er vigtigt ved en lille gruppe adjektiver, som kun kan bruges attributivt (bl.a. *only, main, previous, utter, former, chief, minor, major* og *live*), og en anden lille gruppe, som kun kan bruges prædikativt

(bl.a. en række adjektiver, der begynder med a-: *afraid, alike, alive, alone, asleep* etc.). Men

LANGT de fleste adjektiver kan bruges både attributivt og prædikativt. ¹⁰

På dansk bøjes adjektiver både i tal og køn: en grøn skov, de grønne buske, et grønt alternativ.
Engelsk bøjer **ikke** adjektiver i tal og køn!

B) Komparation.

Til gengæld kan man – ligesom på dansk – gradbøje de fleste adjektiver:

Ligesom på dansk er der to måder at gradbøje på: med endelser og med *more* og *most*: tall-taller-tallest beautiful-more beautiful-most beautiful.

De tre former kaldes henholdsvis 1., 2. og 3. grad eller positiv, komparativ og superlativ og udtrykker tre grader i en sammenligning: at noget er til stede i en vis grad, i højere grad og i højeste grad: *rich-richer-richest*.

Queen Elizabeth is rich. Well, but Rockefeller was richer. Yes, but Bill Gates is the richest!

Der er nogle få adjektiver, der først og fremmest p.gr.a. deres *betydning* ikke indbyder til gradbøjning (komparation) – undtagen i spøgende brug: *dead, pregnant, paralysed* etc., d.v.s. ord, der betegner noget, man enten *er* eller ikke er.

Så godt som alle 1-stavelsesord bøjes med endelser, og næsten alle 2-stavelsesord samt alle ord på mere end 2 stavelser (det er hele tiden udtalen, vi taler om) bøjes med *more* og *most*. Hvis du er i tvivl, kan ordbogen fortælle dig, hvordan et givet adjektiv bøjes.

Eksempler på 1-stavelsesord: tall-taller-tallest rich-richer-richest nice-nicer-nicest

2-stavelsesord: modern-more modern-most modern dreadful-more dreadful-most dreadful 3- eller

flerstavelsesord: marvellous-more marvellous-most marvellous

magnificent-more magnificent-most magnificent

Endelig er der som på dansk nogle adjektiver, som gradbøjes uregelmæssigt:

good/well-better-best bad/ill-worse-worst

¹⁰ Britisk engelsk bruger som regel *ill* i prædikativ stilling og *sick* i attributiv stilling om sygdom i al almindelighed, hvorimod amerikansk engelsk bruger *sick* over det hele. Br. eng.: He is ill, so he's a sick boy!

¹¹ Undtagelser er *real*, *right* og *wrong*, der bøjes med *more* og *most* – hvis de overhovedet kan gradbøjes, jfr. *dead*, *pregnant*, etc.

¹² Undtagelser er *dem*, der ender på *-y*: *happy-happier-happiest*, som også bøjes med endelser, hvis de får forstavelsen *un-*: *unhappy-unhappier-unhappiest*. Ligeledes bøjes nogle af de to-stavelers med tryk på 2. stavelse: *polite-politerpolitest* med endelser, mens andre, fx *bizarre* og *grotesque*, bøjes med *more* og *most*.

Læg mærke til, at engelsk ikke bruger det, man kalder absolut komparativ, nær så meget som dansk:

en *ynge* mand = a *young* man en *ældre*

dame = an *elderly* lady en *bedre* middag =

a very *good* dinner

Læg også mærke til, at engelsk bruger komparativ og ikke superlativ ved sammenligning mellem 2: They have two daughters. Jill is the *cleverer* of the two. (=Jill er den *kvikkeste* af de to.)

C) Substantivering af adjektiver.

På dansk kan vi uden videre substantivere et adjektiv, dvs. lave et tillægsord om til et navneord:

John var *såret*. **Den sårede** blev kørt på hospitalet. **Det sjove** er, at det var her, han mødte Joan.

Det kan man ikke uden videre på engelsk!!

Ovenstående sætninger hedder på engelsk:

John was *wounded*. *The wounded person* was taken to hospital. *The funny thing* is this was where he met Joan.

Engelsk skal altså have et såkaldt **støtteord**, hvilket vil sige, at adjektivet forbliver adjektiv:

I sold my *old* car and bought a *new one*.

Men man kan selvfølgelig kun bruge 'one' (flertal: 'ones') og 'thing' som støtteord, hvis der er tale om et *tælleligt* fænomen:

I don't like English beer. Please give me some Danish beer ¹³ - (og ikke a *Danish one*).

Der er dog tilfælde, hvor engelsk tillader substantivering:

1) Når adjektivet betegner en hel gruppe:

¹⁴
The handicapped have a hard time.

2) Eller bare en i sammenhængen afgrænset gruppe:

There was an attack. *The wounded* were taken to hospital.

3) Når adjektivet betegner et begreb i al almindelighed:

The unexpected keeps happening to me all the time.

4) Ofte efter superlativer: You're simply *the best*.

¹³ Bemærk, at alle nationalitetsbetegnelser staves med stort på engelsk: The *English* language = Det *engelske* sprog. En *englænder* = An *Englishman*.

¹⁴ Læg mærke til, at de substantiverede adjektiver dog ikke er blevet mere substantiv, end at de i genitiv kun kan forekomme i of-konstruktion, ikke s-konstruktion: The facilities *of the handicapped* are poor = De *handicappedes* faciliteter er dårlige.

Kapitel 3 – Adverbier

Adverbier (biord) hører hjemme her på overgangen mellem nominalgruppen (det navneagtige led eller udtryk) og verbalgruppen: The *very* old woman cried *bitterly*. Vi har behandlet substantivet (woman) med dets artikel (the) og tilhørende adjektiv (old), som tilsammen kaldes en *nominalgruppe*. I næste kapitel skal *verbalgruppen* behandles. Så vi mangler *very* og *bitterly*. Dem kalder man *adverbier*, og de kan åbenbart optræde både i adjektivgruppen, der er underordnet en nominalgruppe, og i en verbalgruppe. Adverbier kan ligesom adjektiver defineres ud fra, hvad de lægger sig til/siger noget om:

- 1) adjektiver: she is *very* old she is *extremely* old
- 2) verber: she cried *bitterly* he dances *well*
- 3) andre adverbier: he dances *extremely well* she sings *unusually beautifully*
- 4) hele sætningen: *finally* he got up he *obviously* doesn't like her

Den opmærksomme læser vil have opdaget, at man kan inddele adverbier i forskellige grupper ud fra formelle kriterier: a) de 'ægte' eller 'fødte' adverbier som *very, well, here, there, now, ever, never, always, then, often* og b) de afledte, dvs. dem, der er lavet af adjektiver ved at tilføje -ly¹⁵, som *bitterly, beautifully, extremely* etc. Stort set har dansktalende og engelsktalende samme opfattelse af, hvad der er adjektiver, og hvad der er adverbier. Men problemet er, at vi dels har -t på adverbier, som ikke (nødvendigvis) udtales: han opførte sig forfærdeligt, dels har biord, der ikke får -t, som navnlig, temmelig og uheldigvis eller har valgfrit -t som i: Der er ikke særlig(t) langt til toget, dels har -t på adjektiver, der knytter sig til neutrumsord: Et grønt alternativ. Dansk er altså et 'miskmask' af -t'er, som forvirrer os, når vi skal tale og skrive engelsk. På engelsk er systemet med -ly temmelig konsekvent, så når man fx oversætter, skal man bare analysere ordet efter ovenstående 4 kriterier.

Adjektiv

The girl is *beautiful*

She is a *beautiful* girl

She's a *beautiful* girl

Adverbium

The girl sings *beautifully*

She is a *beautifully* gifted singer

She's a *beautifully* dressed girl

Kapitel 4 – Verber

Vi har i de 3 første kapitler behandlet substantivgruppen med substantiver som kernen og dertil knyttede ordklasser (artikler og adjektiver) og begyndte i kapitel 3 at se frem mod *verbalgruppen*. Ligesom substantivgruppen består af mindst ét substantiv: *girls cry*, består verbalgruppen af mindst ét **verbum** (udsagnsord): *girls cry*, og vi kan ud fra dette eksempel også se, at en sætning *skal* have et substantiv og et verbum for overhovedet at være en sætning¹⁷, idet det altid er et substantiv eller substantivisk led (herunder et pronomen) og et verbum, der udfylder henholdsvis subjektets (grundledets) og verballedets (udsagnsledets) plads.

Endvidere kendes et verbum som regel på, at det kan have 'to' foran: to come, to go, to run, to believe, to be.

Endelig kendes et verbum på, at det er den eneste ordklasse, hvis medlemmer bøjes i **tid (tempus)**¹⁸.

A) Tempus

Som på dansk opererer man på engelsk med (mindst) 5 tider: **præsens** (nutid), **præteritum** (datid), **perfektum** (førnutid), **pluskvamperfektum** (førdatid) og **futurum** (fremtid).

1) **Præsens** kendes på, at endelsen er ingenting (i 1. og 2. person ental og alle personer i flertal) *eller* –s (i 3. person ental):

1. pers. I leave	
2. pers. you leave	ental
3. pers. he, she, it leaves	
1. pers. we leave	
2. pers. you leave	flertal
3. pers. they leave	

Præsens bruges om a) det *nutidige* (heraf den danske betegnelse: nutid), om b) det, der altid gælder, og om c) det, der *gøres* regelmæssigt/vanemæssigt – den store danske engelskprofessor Otto Jespersen sagde, at "nutid er utid", dvs. at præsens ud over om nutid bruges om det, der er hinsides tid: det evigtgyldige og det vanemæssigt gentagne: a) but now she *cries*

b) the sun *rises* in the east

c) they *go* to church every Sunday 2) **Kongruens:**

Kongruens er på engelsk **overensstemmelse i tal og person mellem subjekt og verbum i nutid (og datid for was/were)**. Det hedder: *John and Mary kiss* (John and Mary =

person flertal), men *John kisses Mary* (John = he = 3. person ental). Dette er muligvis det vanskeligst håndterbare problem i engelsk grammatik for en

overhovedet, fordi vi ikke har en tilsvarende kongruens i danske verber !!

¹⁷ Jeg ser her bort fra sætninger, der består af rene imperativformer som: *Go!*, idet man kan påstå, at der er et underliggende subjekt til stede, nemlig pronominet *you*.

¹⁸ Her tales om de såkaldte *finite* verbalformer. De *infinite* verbalformer er så dem, der ikke bøjes i tid: -ing form

(præsens participium/lang tillægsform: leaving), infinitiv (navneform: to go) og perfektum participium (kort tillægsform: left).

¹⁹ Reglerne for tilføjelse af –es i stedet for –s er de samme som for substantivernes pluralis –s. Det samme gælder udtalen af henholdsvis –es og –s. (Se s. 3, fodnote 5.)

Så pas på: hver gang du er i nutid, skal du tage stilling til, om det nu er 3. person ental eller ej!

²¹
Everybody loves somebody sometimes.

Everyone is the architect of his own fortune.

One of Peter's brothers owns a house in Spain.

Det kan lige her tilføjes, at i konstruktioner med et indledende 'there' som foreløbigt subjekt retter verbet sig efter det følgende egentlige subjekt:

There are many people in the streets at night.

There is only one David Beckham.

22 3)

Præteritum (eller datid) kendes i de regelmæssige verber på, at de ender på -ed :

She *walked* all the way to the office.

I *started* a joke / which started the whole world laughing.

They *pulled* my leg.

Præteritum betegner ligesom på dansk:

- a) en handling eller tilstand, der er afsluttet i fortiden (heraf den danske betegnelse 'datid') ²³ eller ²⁴
- b) et ønske eller en antagelse, der strider mod virkeligheden : I wish you *lived* here. Det er jo egentlig et nutidigt ønske.

4) *Perfektum* (eller førnutid).

Efter at have behandlet de 2 såkaldt **simple tider** (= de dannes ved endelser), nemlig præsens og præteritum, kommer vi nu til de **sammensatte tider**, perfektum og pluskvamperfektum (samt futurum). De sammensatte tider dannes ved et såkaldt **hjælpeverb** (hjelpeudsagnsord) plus hovedverbet i **perfektum participium** (kort tillægsform), og i perfektum og pluskvamperfektum er

25

hjælpeverbet altid en form af 'to have', aldrig en form af 'to be' : Jeg

er begyndt hedder altså I *have begun* / Jeg *var startet* = I *had started*

Problemet her er, at vi på dansk somme tider bruger 'være' til at danne de sammensatte tider (nemlig ved de fleste bevægelsesverber), til andre tider – for det meste – bruger vi 'have'. Når vi bruger 'have', er der naturligvis ingen problemer: Jeg *har* lært det = I *have* lært it Jeg havde forstået det = I *had* understood it
Perfektum betegner ligesom på dansk:

²⁰ Men vi har kongruens mellem adjektiver og substantiver med hensyn til køn og tal på dansk: en *grøn* skov, et *grønt* alternativt, de *grønne* skove, og helt op til H.C. Andersens tid møder vi kongruens mellem subjekt og verbum i tal:

"Drenge *ere* Drenge, Drenge *gjøre* Drengestræger," står der i hans novelle Lykke-Per.

²¹ Læg mærke til, at alle pronominer på -body, -one og -thing er ental (de ender jo heller ikke på -bodies, -ones eller things.)

²² -ed udtales som [t] efter ustemt lyd, [d] efter stemt lyd og [id] efter t og d: wished, desired og wanted er eksempler. Se lydfortegnelsen i begyndelsen af dette hefte om stemte og ustemte lyde.

²³ Man kan med et engelsk udtryk sige: 'Past time makes past tense obligatory. Hvis en handling eller tilstand er adskilt fra nutiden bare ved 'just a second ago', er præteritum obligatorisk: 'I *left* him just a second ago.'

²⁴ Både på dansk og engelsk blev denne anvendelse (irrealis) tidligere markeret ved en særlig form af verbet, **konjunktiv**, ligesom det stadig *gør* på bl.a. tysk og fransk. Vi har en rest i udtrykket Gud *bevare* Danmark og: God *save* the Queen, i henholdsvis dansk og engelsk. Men engelsk har herudover bevaret en rest ved 'to be' i nutid og datid i juridisk sprog og litterær eller høj stil: I suggest that the defendant *be* moved to Newgate Prison. Man kan dog også stadig høre nogle sige: If I *were* you i stedet for: If I *was* you. *Be* erstatter *am*, *is* og *are* i nutid konjunktiv og *were* erstatter *was* i 1. og 3. person ental i datid konjunktiv. 'to be' er det eneste verbum, hvor man for alvor kan se og høre, at der er tale om konjunktiv. På alle de regelmæssige verber ville det kun kunne erkendes i 3. person ental nutid.

²⁵ Jeg ser bort fra enkelte fossillerede udtryk som 'He is gone.'

- a) en handling eller tilstand, som tager sin begyndelse i fortiden og har relevans for nutiden (det vil i praksis sige, at tilstanden varer til nutiden):

We *have stayed* here ever since (vi flyttede hertil engang i fortiden, og vi bor her stadig).

Nogle ville måske sige, at det nutidige ligger i 'ever since', men pointen er, at 'ever since' ikke ville kunne kombineres med en simpel præteritum (prøv at sætte 'stayed' ind i stedet for 'have stayed'!).

b) en handling eller tilstand i en ikke nærmere bestemt fortid, som har forbindelse til nutiden, fx i form af resultat:

I *have cooked* dinner for you (so get your fat a... off the armchair!)

Da både præteritum og perfektum betegner fortidige handlinger og tilstande, skal man altså vælge synsvinkel:

I *knew* him well (så er vi ikke nødvendigvis tætte venner længere)

I *have known* him for years (så kender jeg ham i praksis stadig)

5) *Pluskvamperfektum* (førdatid) dannes på engelsk altid ved at bruge hjælpeverbet 'had' plus den korte tillægsform (*perfektum participium*) af hovedverbet – sammenlign afsnittet om perfektum:

We had finished our homework when my parents returned.

Som det ses af eksemplet, bruges pluskvamperfektum om en handling eller tilstand, der indtraf forud for et andet tidspunkt i fortiden (heraf betegnelsen 'førdatid'²⁶).

6) *Futurum* (fremtid) udtrykker **fremtid** – heraf den danske betegnelse. På dansk udtrykker vi ofte det fremtidige ved hjælp af præsens: Jeg *prøver* at komme til festen i morgen.

Det kan man ikke på engelsk.

På engelsk skal det fremtidige altid markeres, enten ved

a) *will* + infinitiv, som er det almindeligste udtryk for fremtid:²⁷

I'll *try to come to the party tomorrow.*

Ud over som hjælpeverbum til at danne futurum fungerer *will* (*shall*) som modalverber²⁸ (mådesudsagnsord) – se s. 19. eller ved en række omskrivninger:

b) *be going to*, der udtrykker den nære fremtid samt et element af hensigt, italesprog:

You are going to die now, the monster growled.

c) *be to* + infinitiv, om det planlagte eller i en instruks:

I am to meet my sister.

²⁶ 'Førnutid' er en lidt mere tvivlsom betegnelse, da alle fortidsformerne (præteritum, perfektum og pluskvamperfektum) jo må siges at betegne noget 'før nutidigt', dvs. 'datidigt'.

²⁷ Britisk engelsk havde førhen *shall* i 1. person ental og 1. pers. flertal, men dels er påvirkningen fra amerikansk engelsk, der har *will* over det hele, også stor i England, og dels kan man ikke høre forskel mellem *shall* og *will*, der jo udtales [], og for det meste heller ikke se forskel, da *shall* og *will* nu om stunder oftest skrives 'll.

²⁸ Der findes grammatikere, som mener, at futurum ikke findes som en særlig tid på engelsk, men at enhver reference til det fremtidige obligatorisk udløser en modalisering (*shall/will* eller *may/must*, som jo også altid er futuriske, idet man jo ikke kan give en tilladelse eller ordre om noget fortidigt, men kun om noget fremtidigt: 'You may/must do it'). For overskuelighedens skyld har jeg dog valgt at holde mig til den traditionelle distinktion mellem *shall/will* om fremtid på den ene side og som modalverber på den anden side, selv om det er svært at se forskel, og selv om ren futurum næppe findes, idet der altid også vil ligge et større eller mindre viljeselement i *shall/will*: 'I'll try to come to the party tomorrow.'

He *was to report* to the officer.

Læg mærke til, at 'be to', som i ovenstående eksempler, ofte oversætter dansk

'skal/skulle'. Brug aldrig *shall/should*, undtagen du er sikker! Se også s. 20.

d) *be about to* + infinitiv, om det umiddelbart forestående: The film *is about to begin*.

Undertiden ser man også **udvidet tid** (se s. 15) brugt om det futuriske, men mest ved bevægelsesverber og hyppigst i forbindelse med en tidsangivelse: *Are you leaving tomorrow*.

B) De **infinite verbalformer** og deres anvendelse

Ovenfor behandlede vi tiderne. De simple tider, præsens og præteritum, kunne kendes på, at de regelmæssige verber havde en endelse, henholdsvis ingenting/-s og -ed. De **uregelmæssige verber** får ikke et selvstændigt afsnit i denne fremstilling, da du kan finde dem alle sammen bag i Gyldendals røde dansk-engelsk ordbog og i

Advanced Learner's Dictionary, men i afsnittet om tiderne sneg jeg et par stykker ind: I have *begun* og I *knew* him well.

De uregelmæssige verber kendes altså på, at de som regel ikke ender på -ed i præteritum og perfektum participium (kort tillægsform), men ændrer på vokalen inde i ordet og/eller har en anden endelse end -ed: begin-began-begun og know-knew-known.

Den opmærksomme læser bemærkede også, at de sammensatte tider, perfektum (før nutid) og pluskvamperfektum (før datid) blev dannet ved et såkaldt **hjælpeverb** + perfektum participium: I have begun og I had started

Hjælpeverber har deres navn efter, at de hjælper med til at danne bl.a. sammensatte tider ved at udgøre det verbale element, som kan bøjes i person, tal og tid. Der skal nemlig i enhver velformet dansk og engelsk sætning være en finit verbalform. Det andet element i verbalgruppen er så en **infini**t verbalform, dvs. en verbalform, der ikke kan bøjes i person, tal eller tid og derfor ikke alene kan fungere som verballed (udsagnsled) i en sætning.

De infinitte verbalformer i engelsk er: *infinitiv, præsens participium og perfektum participium*:

To be or not to be, that is the question

She is *leaving* home, bye-bye

I have always *loved* you

1) *infinitiv* (navneform) er verbets grundform, dvs. den form, man danner alle de

²⁹ andre former ud fra, og den form, man finder i en ordbog. Som på dansk optræder en infinitiv enten med et såkaldt **infinitivsmærke** (på engelsk: to, på

³⁰ dansk: at) eller uden :
She wants *to leave* (=Hun ønsker *at gå*) She must *leave* (=Hun skal *gå*)

²⁹ Engelsk bruger infinitiv til at danne imperativ (bydeform) med: 'Go!' 'Take it easy!' Da det ingen problemer giver danskere, og da grundform og infinitiv er identiske på engelsk – i modsætning til på dansk – har jeg ikke viet et specielt afsnit til imperativ.

³⁰ Der er kun få forskelle på engelsk og dansk brug af infinitiv med infinitivsmærke og uden. Et par af dem er: She asked me *to help* (=Hun bad mig *hjælpe*) og She made me *leave* (=Hun fik mig til *at gå*).

'must' er et af de såkaldte **modalverber** (mådesudsagnsord), se side 19ff. De følges som på dansk altid af infinitiv uden 'to', som det også ses af eksemplet.

Ved **omskrivning med 'do'** i spørgende og nægtende sætninger, se s. 18ff., følger altid en infinitiv uden 'to': What *do* I *care*? I *didn't mean* to hurt you.

Sluttelig vil jeg lige gøre opmærksom på, at en række konstruktioner med infinitiv på engelsk svarer til en hel sætning på dansk, hvorimod det omvendte er ret sjældent ³¹:

England *expects every man to do* his duty (=England *forventer, at alle mand gør* sin pligt) En speciel konstruktion er typen: præposition (forholdsord) + objekt + infinitiv med 'to':

I have arranged *for you to go* by train (=Jeg har arrangeret, at du skal med toget). Bemærk også typen: I don't know *what to do* (=Jeg ved ikke, *hvad jeg skal gøre*).

Endelig skal den såkaldte **split infinitive** nævnes, fordi den fra mere eller mindre kruknet amerikansk engelsk også er blevet mere almindelig i britisk engelsk, i hvert fald i talesproget:

We want the terrorists *to clearly understand*, altså en konstruktion med 'to' + adverbium + infinitiv.

2) *præsens participium* (lang tillægsform) kaldes også **-ing-form**, fordi den dannes ved at sætte -ing på grundformen:

(to) walk (=gå) *walking* (=gående)

Den bruges som på dansk til at danne substantiver og adjektiver med og kommer her i berøring med infinitiv på den ene side og perfektum participium (kort tillægsform) på den anden side:

There's a whole lot of *loving* going on

Seeing her is loving her (*to see* her is to love her)

a *charming* princess (a *charmed*³² princess)

Men herudover bruges den ligesom perfektum participium til at lave de såkaldt **absolutte konstruktioner** med. Det er en påvirkning fra latin og bruges mest i skriftsprog. Absolutte konstruktioner er infinitte verbalformer, der har subjektet fælles med sætningen og kan have alle andre sætningsled end subjekt knyttet direkte til sig. De skal oversættes med en hel sætning på dansk, da vi ikke har disse konstruktioner i vores sprog:

Looking for you, I ran into Barbara = *Mens jeg ledte efter dig*, løb jeg ind i Barbara

The girl *dancing with Ian* is a bitch = Den pige, der danser med Jan, er en smatso Desuden er der en regel på engelsk, der siger, at hvis der kommer en verbalform efter en præposition, skal det være en -ing-form:

These boots are made *for walking*

Man kan altså ikke kombinere en præposition med en infinitiv som på dansk:

De her støvler er lavet *til at gå* i.

Endvidere udløser en række verber og udtryk automatisk en -ing-form: avoid, enjoy, can't help, keep, mind, feel like samt no use, busy og worth: I *can't help falling* in love with you *Keep going!*

I don't *mind him* (el. *his*) *seeing* you

³¹ Verbet 'foreslå' kan i modsætning til 'suggest' konstrueres med objekt (genstandsled) + infinitiv: Jeg *foreslog hende at gå* en tur (=I *suggested to her that she should go for a walk*).

³² Charming=charmerende, charmed=fortryllet.

What do you *feel like doing* tonight?

He's not *busy being* born, he's *busy dying*

Endelig bruges -ing-formen på engelsk til at lave *udvidet tid* med.

Udvidet tid:

På engelsk skelner man – i modsætning til på dansk – mellem to *aspekter* af verbalhandlingen, udtrykt ved henholdsvis *simpel* og *udvidet* tid:

He *reads* a lot

He *is reading* Alice in Wonderland

Hvis vi vil udtrykke det, engelsk udtrykker med udvidet tid, er vi på dansk nødt til at lave en omskrivning:

Han *er i færd med at læse/ved at læse/sidder og læser* Alice in Wonderland.

På engelsk kan man naturligvis udtrykke kroppens position: He *sits reading* Alice in Wonderland, men det *gør* man kun, hvis kroppens stilling er relevant. På dansk kan man altså være nødt til at udtrykke kropsstilling, selv hvor den er komplet irrelevant. Hvis man siger: Jeg gik og tænkte på dig hele formiddagen, betyder det jo ikke, at man aldrig stod stille, sad eller lå ned!!

På engelsk danner man **udvidet tid** i alle tiderne ved at bruge en form af

'to be' som hjælpeverbum + -ing-form af hovedverbet ³³ :

	Simpel tid	Udvidet tid
præsens præteritum	she reads she	she is reading she was
perfektum	read she has	reading she has been
pluskvamperfektum	read she had	reading she had been
futurum	read she will	reading she will be
	read	reading

Udvidet tid betegner en handling eller tilstand af en vis, afgrænset varighed, dvs. handlingen eller tilstanden må ikke være ultrakort eller uendeligt længe (uafgrænset):

The window *broke* I *believe* in God

Samtidig **foregår der ofte noget andet i sammenhængen:**

Linda *was reading* when I entered

³³ Læg mærke til, at infinitiv, som jo ikke er en tid, men en form, også kan forekomme i udvidet form: *to read* (simpel form) og *to be reading* (udvidet form).

Læg mærke til, at læsning er en aktivitet, der varer et stykke tid – det er ikke ultrakort, og på den anden side er det også af begrænset varighed – ikke uendeligt langt (selv om det kan føles sådan, når man læser grammatik...).

Udvidet tid fremhæver endvidere det dynamiske, dvæler ved processen eller tilstanden, i modsætning til simpel tid, der betegner det faktuelle, det uafgrænsede, det vanemæssige. Sammenlign:

Simpel tid	Udvidet tid
He drinks too much	He is drinking a beer right now
It never rains in Southern California	Look! It is raining!
The sun rises in the east	I won't get up until the sun is rising

En række verber forekommer sjældent i udvidet tid, da deres betydningsindhold forhindrer det:

The house *belongs* to my wife I don't *like* haggis I *want* you ³⁴

3) *perfektum participium* (kort tillægsform) er den sidste af de former, der traditionelt angives, når man opregner verbalformerne: begin-began-*begun* smoke-smoked-*smoked*.

Perfektum participium dannes i de regelmæssige verber ved at tilføje -ed til grundformen, nøjagtig på samme måde, som præteritum dannes (se s. 12).

Perfektum participium bruges til

a) at danne adjektiver af verber med: He has painted the wall, so now he has a *painted* wall.

b) at danne de sammensatte tider med, sammen med hjælpeverbet 'to have': He *has painted* the wall (perfektum=før nutid) He *had painted* the wall (pluskvamperfektum=før datid). c) at danne **passiv** med, sammen med hjælpeverbet 'to be': These boots *are made* for walking.

Aktiv og passiv (handleform og lideform)

35

Alle verber, der kan tage objekt, de såkaldt *transitive* verber, kan forekomme både i aktiv og passiv, dvs. henholdsvis have den, der udfører handlingen (*agens*), på subjektets plads: *Mr Jones kicked the dog*, og have den, handlingen rettes imod (*patiens*), på subjektets plads: *The dog was kicked by Mr Jones*. Sætningerne har omtrent samme betydningsindhold, men synsvinklen eller vægten lægges forskelligt. Udgangspunktet er den aktive sætning. Hvis man vil gøre den passiv, foregår det ved, at man 1) tager den aktive sætnings objekt og gør til subjekt i den passive. 2) Derefter

³⁴ Want (=mangle, savne) kan naturligvis forekomme i udvidet tid, om end sjældent.

³⁵ De transitive verber er altså dem med objekt (genstandsled/hensynsled), de *intransitive* er dem uden objekt:

He *chops wood* every day

The sun *shines*

Dette skel er desuden vigtigt ved en række verber både på dansk og engelsk, som bøjes forskelligt, henholdsvis regelmæssigt og uregelmæssigt, og har lidt forskellige grundformer, når de er transitive, respektive intransitive:

set-set-set (sætte-satte-sat) sit-sat-sat (sidde-sad-siddet) I set the alarmclock He sat there all night lay-laid-laid (lægge-lagde-lagt)

lie-lay-lain (ligge-lå-ligget) The hen lays an egg He lies there all day

(og for at gøre det rigtig bisset hedder 'at lægge sig' 'to lie down' på engelsk!)

bøjer man 'to be', så det bliver samme tid som den aktive sætning. 3) Dernæst sættes den aktive sætning (hoved)verbum i perfektum participium. 4) Og endelig tager man den aktive sætning subjekt og sætter det efter præpositionen 'by':

Tid	Aktiv	Passiv
Præsens	Jones kicks a dog	A dog is kicked by Jones
Præteritum	Jones kicked a dog	A dog was kicked by Jones
Perfektum	Jones has kicked a dog	A dog has been kicked by J
Pluskvamperfektum	Jones had kicked a dog	A dog had been kicked by J
Futurum	Jones will kick a dog	A dog will be kicked by J

Hele fidusen med passiv er, at **man kan udelade agens**, altså droppe ledet med 'by': A dog was kicked. Det er umådelig praktisk, hvis man enten ikke ved, hvem der har udført en given handling: Olof Palme was murdered in 1986, eller hvis den, der har udført den, er irrelevant i sammenhængen: My house was built in 1901.

Det ville jo være uendelig upraktisk, hvis man hver gang var nødsaget til at indsætte en eller anden på agens' plads: *Someone built my house in 1901! Eller hvad med om sanglinjen havde været: These boots are made by Armani for walking!

På dansk danner vi passiv ved hjælpeverbet 'blive' eller ved at sætte et -s på verbet: Han *blev set* i går af en forbipasserende/Han *ses* tit på byens gader.

På engelsk ses også undertiden i uformelt sprog verbet 'get' som hjælpeverbum til at danne passiv:

He *got killed*.

Men lad være med at overdrive denne konstruktion, også i dit talesprog.

Vi har nu gennemgået alle verbalformerne, dvs. alle udsagnsordets bøjningsformer, både de finitte og infinitte.

Vi har også gennemgået hjælpeverberne 'to have' og 'to be', fordi de bruges sammen med infinitte verbalformer til at danne henholdsvis de sammensatte tider (før nutid og før datid), passiv og udvidet tid.

Men vi mangler et enkelt hjælpeverbum: *to do*.

C) Omskrivning med *do*.

Engelsk bruger et lille dummy-ord til at markere, at nu kommer der et spørgsmål eller en nægtelse. Det har fransk også, og derfra har engelsk formodentlig mekanismen, men i engelsk bruger man den også til at bibeholde den fundamentale engelske ordstilling: subjekt + (hoved)verb. Engelsk afskyr omvendt ordstilling i modsætning til de andre germanske sprog, tysk og skandinavisk, fx . Dette dummy-element er *do*, som så bøjes i person, tal og tid, efterfulgt af hovedverbet i infinitiv uden 'to': *Do you want to dance*. Der omskrives med *do* i: 1) spørgende hovedsætninger i nutid (præsens) og datid (præteritum)

Do you love me?

Did you know her?

2) nægtende sætninger i nutid og datid, hvor verbet nægtes med *not*

Don't let me down

I told you she did not love you

(3) til fremhævelse (emfase), en brug, der ofte overdrives af danskere

I do love you = jeg elsker dig virkelig)

Kommentar:

At der kun omskrives i spørgende hovedsætninger skyldes, at der i lighed med i de andre germanske sprog ikke opstår ordstillingsproblemer i spørgende bisætninger:

I asked her if she loved me

At der ikke omskrives med *do* i perfektum, pluskvamperfektum og futurum skyldes, at der har vi allerede et relativt 'betydningsomt' hjælpeverb, der kan flyttes hen foran subjektet:

Has she ever loved you?

Will she ever love you?

Vi kan nu udvide reglen:

Der omskrives ikke med do, hvis der i forvejen er et hjælpeverb eller et modalverb (mådesudsagnsord):

I'm not reading anything right now

May I borrow your pen?

Læg mærke til, at selv om 'to be' optræder som hovedverb (fuldverb), opfattes det åbenbart sprogspsykologisk stadig som hjælpeverb. Det hedder naturligvis:

The cat was not eaten by the dog.

Men knap så logisk hedder det *Am I right?*

selv om 'am' er hovedverb!

Og endnu en finurlighed ved 'to be' er, at der omskrives, hvis 'to be' er imperativ (bydeform):

Don't be such a bore.

At der ikke omskrives med *do*, hvis subjektet er et spørgende stedord (interrogativt pronomen), forekommer logisk, da vi jo så har ligefrem ordstilling: subjekt + verbal, samt et element, der markerer, at nu kommer der et spørgsmål, nemlig spørgeordet:

Who killed Cock Robin?

Formentlig for at forhindre en ægte omvendt ordstilling er der omskrivning, hvis spørgeordet er et af de andre sætningsled:

Who do you love? What did you learn in school today?

Endelig skal det bemærkes, at det som sagt kun er, hvis sætningens verbal nægtes, der omskrives med 'do', og hvis nægtelsen er *not*:

He decided not to tell her

We never got there

D) **Modalverber** (mådesudsagnsord): **can/could, may/might, must, ought to, shall/should** og **will³⁶/would³⁷**.

Modalverberne er en lille gruppe udsagnsord, der i funktion kommer tæt på hjælpeudsagnsordene. De er som disse knyttet til et hovedverb i infinitiv uden 'to', og de omskrives ikke med 'do', men de adskiller sig fra hjælpeudsagnsordene ved at have lidt mere semantisk (betydningsmæssig)

³⁶ Som det måske erindres, bruges *will* (shall) også som hjælpeverb til at danne futurum (s. 13).

³⁷ Traditionelt nævnes også *dare* og *need* i de fleste grammatikker, men da de også kan behandles som almindelige verber med 3. pers. –s, omskrivning med 'do' og perfektum participium, skal der ikke gøres et nummer ud af dem her.

vægt, og så er de helt deres egne ved ikke at findes i infinitiv eller perfektum participium (som deres danske 'brødre' gør) og ved ikke at tilføje –s i 3. pers. ental nutid. Deres bøjning er altså ufuldstændig, hvorfor man må supplere dem med omskrivninger i infinitiv, perfektum og pluskvamperfektum, og ofte udtrykker deres datidsformer slet ikke datid, men derimod en højere grad af det, nutidsformen udtrykker:

Might *I borrow a cigarette?* er således lidt mere høfligt end **May** *I borrow a cigarette?* Modalverberne udtrykker en modifikation af hovedverbets betydning i retning af mulighed, tilladelse, sandsynlighed, vilje og evne ³⁸.

Kernen i betydningen af **can/could** er *evne*, og de erstattes i de manglende former af 'to be able to': I *can* hop, I *can* run I *could* have danced all night He *has never been able to* swim
Hvis *can* nægtes, hedder det enten *cannot* eller *can't* (*Can't buy me love*) – ikke **can not*.
Men da en *evne* jo er dispositionel (Einstein sagde vel ikke altid noget klogt!), kan 'can/could' også betegne en mulighed:

Such accidents *can* happen An accident *could* happen again

Fra mulighed til anmodning eller tilladelse er der ikke langt:

Can I see your driver's licence, please? *Could* I see your driver's licence, please? (høfligere) Læg mærke til, at dansk 'at kunne lide' kun oversættes med 'like': I *like* Ike.

Kernen i betydningen af **may/might** er *mulighed* (men en mere usikker mulighed end 'can')

She *may* turn up She *might* turn up (endnu mere usikkert)

Men 'may/might' kan så også gå over til at betyde anmodning eller tilladelse (mere høflig eller formel end 'can/could'). Erstatningsformerne dannes af 'to be allowed to'.

May I smoke in here? I wonder if I *might* smoke in here (endnu høfligere) He *was never allowed to* develop his talents.

Fra anmodning er der ikke langt til ønske eller håb (dette gælder kun 'may', ikke 'might'):

May he rest in peace!

Must betegner en *nødvendighed*:

We *must* pull ourselves together

Erstatningsformerne dannes af 'to have to': I *had to* leave her (der er ingen datidsform af 'must'). Logisk nok bliver en nægtelse + *must* et forbud, hvor *may* + *not* mere blødt 'bare' nægter en tilladelse:

You *must not* smoke in here! (forbud) ³⁹ *May* I smoke in here? No, you *may not*! (et blødere afslag)

Shall/should udgør et mineret terræn for danskere, fordi vi bruger 'skal' om 1) fremtid 2) aftale 3) nødvendighed/påbud 4) rygte/forlydende: Jeg *skal* til bageren

Jeg *skal* møde min søster Min mor siger, at jeg *skal* Han *skal* være så sjov

Ingen af disse anvendelser af dansk 'skal', kan oversættes med 'shall':

I'm *going* to the baker's I *am to* meet my sister My mother says

that I Danskere bør i det hele taget afholde sig fra at bruge 'shall/should', da den eneste *must* He *is said to*

be so funny

kurante anvendelse i almindeligt sprog er 'should' i betydningen 'burde' og hermed beslægtede betydninger:

³⁸ I den egenskab har de i engelsk (og dansk) sammen med datid overtaget konjunktivs funktion: You *ought to* have known that.

Sammenlign tysk: Das *hättest* du wissen sollen.

³⁹ Her kommer 'must' i berøring med 'have to'. Deontisk (om forpligtelse) er forskellen, at den talende ved at bruge

'must' så at sige er medunderskriver på forpligtelsen: 'You must go now.' Ved 'have to' kan man "citere" en anden kilde uden selv at være enig/tage ansvar: 'You have to go now, but I think that it is a silly rule!'

I *should* have known better with a girl like you

Men da det kan erstattes af 'ought to' i den betydning, kan man jo bruge det, indtil man mestrer brugen af 'shall/should'.

For god ordens skyld skal det lige nævnes, at 'shall' bruges i juridisk og bibelsk sprog om tilladelse og forbud: Thou *shalt* not kill, og det er formodentlig afledt af denne anvendelse, at man stadig kan høre trusler som: You *shall* pay for that.

Will/would betegner i sin kerne *vilje*: How come you say you *will* when you won't?

I forlængelse heraf kan 'will/would' også betegne en anmodning eller en ordre:

Will you pass the butter, please? *Will* you stop that noise!

Herudover har 'will/would' en interessant anvendelse, nemlig om det vanemæssige, typiske og det iboende:

He *would* sit in his chair every evening Water *will* freeze at zero

Ought to betegner en moralsk forpligtelse og er lidt stærkere end 'should':

You *ought to* be ashamed of yourself

'ought to' findes kun i denne ene form (sml. 'must').

Kapitel 5 – Pronominer

Klassen af *pronominer* (stedord) er en ordklasse med mange undergrupper. Det er en såkaldt lukket klasse, fordi man ikke sådan lige kan opfinde et nyt pronomen – i modsætning til fx substantiver og verber, hvor der hele tiden kommer nye medlemmer til (fx *en computer* og *at score*). I de følgende 8 linjer kan jeg opremse næsten samtlige pronominer på engelsk (forestil dig, at jeg skulle gøre det samme med engelske substantiver!):

Personlige pronominer: *I/me, you, he/him, she/her, it, we/us, they/them*

Possessive pronominer: *my/mine, your/yours, his, her/hers, its, our/ours, their/theirs*

Refleksive pronominer: *myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves*

Demonstrative pronominer: *this/these, that/those*

Interrogative pronominer: *who/whom/whose, which, what*

Relative pronominer: *who/whom/whose, which, what, that*

Indefinitte pronominer: *one, some, any, no, every/each* samt deres sammensætninger med *-one, -body* og *-thing*

De hedder pronominer, fordi **de står i stedet for et navneord eller en navneordsgruppe** (heraf den danske betegnelse *stedord*). Jeg kunne derfor også have behandlet dem lige efter substantiverne (navneordene), men de er ofte sætningsoverskridende, idet de tit refererer til et substantiv i en anden sætning (My father was a tailor / He sold my new blue jeans), og derfor syntes jeg, at det var mere passende at anbringe kapitlet om pronominer hen mod 2. del, som just beskæftiger sig med sætningsanalyse.

Pronominer er overordentlig praktiske, idet vi uden dem ville være nødsaget til at sige fx: *My brother, my brother lives in the US, is a butcher. The other day my brother cut my brother on one of my brother's knives. ☹ I stedet for:

My brother, *who* lives in the US, is a butcher. The other day *he* cut *himself* on one of *his* knives. ☺

De **personlige pronominer** (personlige stedord) kan optræde i næsten alle sætningsled . De kan dog ligesom substantiverne (se side 2, note 1) ikke optræde i verballedet (udsagnsleddet). Sammen med substantiverne kan de også indgå i et adverbialled: I saw him *this morning*
De kendetegnes ved at kunne inddeles i person, numerus (tal) og kasus, samt for 3. person entals vedkommende også i genus (køn):

	Person	Subjektsform	Objektsform
Singularis	1. pers.	I	me
	2. pers.	you	you
	3. pers. maskulinum	he	him
	3. pers. femininum	she	her
	3. pers. neutrum	it	it
Pluralis	1. pers.	we	us
	2. pers.	you	you
	3. pers.	they	them

⁴⁰ Dog har jeg lidt svært ved at finde et eksempel på, at et pronomen kan stå som objektskomplement, sådan som substantiver kan (They elected Mr Jones *chairman*.)!

Læg mærke til, at *I* altid staves med stort, og at *you* aldrig gør det – heller ikke, hvor det oversætter det høflige danske 'De'.

Hvis man skal være høflig på engelsk, må man altså gå andre veje, nemlig ved at bruge tiltaleformer som *sir*, *madam*, *miss*, *Mr Jones*, *Mrs Robinson*.

Man bruger subjektsformerne af de personlige pronominer som subjekt og i formelt sprog som subjektsprædikat (omsagnsled til grundled) og efter konjunktionerne 'as', 'than' og 'but'. I alle andre positioner bruges objektsformen.

I have a dream (subjekt)

It was *me* who saw her first (subjektskomplement), men altså *I* i formelt sprog

I saw *her* standing there (direkte objekt)

She gave *me* a hug (indirekte objekt)

From *me* to *you* (komplement til præposition)

He is taller than *me*, men altså *I* i formelt sprog

Engelsk *it* bruges som 'tomt' subjekt i udtryk, der betegner tid, afstand, vejr, temperatur o. l.:

It is 5 o'clock

It's a long way to Tipperary

It is cold outside

Udtrykket 'der står' om en tekst hedder på engelsk: *It says*:

It says so in the Bible.

It says on page 5 at the bottom....

Men ellers ligner brugen af de personlige pronominer på engelsk meget dansk. En enkelt undtagelse skal dog behandles her:

Dansk 'man'

På dansk (og tysk og fransk) har man et overordentlig praktisk ubestemt pronomen:

man (tysk 'man'/fransk 'on'), hvis betydning ikke specificerer, om den/dem, man taler om, inkluderer den talende selv og/eller den, man taler til. Sådan et smart

har engelsk IKKE !!

Derfor må man oversætte dansk 'man' forskelligt, alt efter situationen – og så i øvrigt huske på, at fx 'you' stadig betyder 'du/I', også når det er en oversættelse af dansk

⁴²
'man' .

You er altså en af mulighederne, men inkluderer altid den, man taler til (og også som regel en selv):

You should always wear a crash helmet when riding a moped.

Hvis man vil udelukke sig selv, kan man bruge *people* eller *they*:

In Denmark *people* love their royal family.

They build many schools in the developing countries at the moment.

Man kunne også her have klaret sagen med en passiv: At the moment *many schools are built* in the developing countries.

⁴¹ Og det gør det særlig kreblerligt, at det danske 'man' er blevet svækket af påvirkning fra engelsk 'you', så man navnlig hører den yngre generation bruge 'du', hvor der rettelig burde være 'man'. Peter Schmeichel sagde således i et tv-interview: "Du er 11 mand på et fodboldhold."

⁴² Jeg rettede engang en stil, hvor der stod: "You build many schools in England". Jeg kunne selvfølgelig kun skrive i marginen: "No, I haven't built a single school in England!"

Yderligere muligheder er *one*, der nu virker lidt formelt:

One never feels safe there.

(Men husk, at det stadig betyder én og altså følges af ental både i verbet og eventuelle pronominer!) Eller *we*, som selvfølgelig skal inkludere den talende: *We* never believe that accidents could happen to us.

De **possessive pronominer** (ejestedsordene) er de personlige pronominers genitivform, altså betegner de et *ejendoms- eller tilhørsforhold*. De har to former: en, når de står attributivt/adjektivisk, og en anden, når de står prædikativt/substantivisk:

My car is bigger than *yours*, whereas *your* nose is bigger than *mine*!

Til gengæld bøjes de ikke i tal som på dansk ('*min* bil' over for '*mine*' biler). Altså:

		Foran substantiv	Uden følgende subst.
Singularis	1. person	my	mine
	2. person	your	yours
	3. person	his her its	his hers its
Pluralis	1. person	our	ours
	2. person	your	yours
	3. person	their	theirs

Bemærk, at der ikke bruges apostrof i de possessive pronominer:

It's John! = *It is* John!

The school and *its* john = Skolen og *dens* lokum!

En bemærkelsesværdig forskel i brugen af possessive pronominer på dansk og engelsk er, at engelsk bruger possessivt pronomen foran *legemsdele* og *beklædningsgenstande*, der tilhører sætningens subjekt (grundled).

Her har dansk bestemt artikel:

He broke *his* leg = Han brækkede *benet*

He put *his* hands in *his* pockets = Han stak *hænderne* i *lommen*

You can leave *your* hat on = Du kan beholde *hatten* på

De **refleksive pronominer** (tilbagevisende stedord) dannes ved at sætte *-self* på de possessive pronominer, bortset fra 3. person singularis maskulinum og neutrum:

Myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves

De henviser til et andet ord i sætningen for at angive identitet:

He hurt *himself* over for He hurt *Mary*

-*self*-formerne svarer til danske *-selv*-former, men også undertiden til dansk *sig* eller *selv* uden noget foran:

She harmed *herself* = Hun skadede *sig selv*

He enjoyed *himself* = Han morede *sig*

Do it *yourself* = Gør det *selv*

Meget ofte svarer et dansk refleksivt verbum ikke til et engelsk refleksivt verbum:

They *married* = De giftede *sig*

Således også: *dress, shave, wash, approach, hide, rise, retire, etc.*

De tre første kan ganske vist optræde med *-self*-form efter, men de får så en understregende effekt:

I dressed *myself* this morning antyder således, at jeg plejer

at have folk til den slags!

Summa summarum: hvis man skal oversætte en dansk *sig(-)* eller *(-)selv*-form, er det en god ide at slå verbet (udsagnsordet) op i en ordbog...

De **demonstrative pronominer** (påpegende stedord) "peger" på noget, der er henholdsvis nært og fjernt i rum eller tid: *this* over for *that*. Der er kun de to ⁴³sammen med deres pluralisformer: *these* og *those*.

This is just to tell you that I ate the plums in the fridge.

Follow *that* car!

These boots are made for walking.

Clever people, *those* Chinese!

This year we're going to Corfu.

Those were the days, my friend.

Som det ses af eksemplerne kan de som de fleste pronominer både optræde som artikler (kendeord) og substantivisk. De svarer ret nøje til dansk *denne, dette, den, det* med deres flertalsformer *disse, de*. Men der er nogle forskelle, hvoraf langt den vigtigste er:

I modsætning til tysk, fransk og engelsk bruger vi på dansk det demonstrative pronomen foran et substantiv, der bestemmes af et følgende udtryk, herunder også en bestemmende relativsætning (se s. 37). Derfor skal man passe på, når man oversætter dem fra dansk til engelsk:

Vi kom til *det* resultat, at... = We came to *the* result that...

Den mand, du så i går, er min bror = *The* man you saw yesterday is my brother

De studerende, som skal ryge, kan gå = *The* students who want to smoke may leave

De **interrogative pronominer** (de spørgende stedord) er på engelsk: *who, whom, whose* og *which* samt *what*.

De deler sig efter to meget vigtige skillelinjer på engelsk, som vi ikke har helt mage til på dansk: 1) personer over for ikke-personer (sml. genitiv s. 5 og relative pronominer s. 26) og 2) det begrænsede over for det ubegrænsede (sml. fx komparativ om 2 s. 7):

	Begrænset	Ubegrænset
Om person	which (of)	who/whom el. what
Om ikke-person	which (of)	what

Genitiv whose om det hele: person, ikke-person, begrænset og ubegrænset

Her er nogle eksempler, der skulle tydeliggøre modsætningerne:

Which of them do you prefer, Susi or Leo?

Who on earth did that?

*Whom*⁴⁴ did you ask for permission?

⁴³ selv om man kan medregne *so, such, the same, the former, the latter*: ..and so say all of us! *Such* a pretty face, *the same* day, etc.

What man do you mean?

Which What did you learn in school today? do you prefer, coffee or tea?

Whose car is that? (uanset om der tænkes på en person eller ikke-person (fx et firma) og uanset, om man spørger ud i det blå (et ubegrænset antal muligheder som ejer), eller om man ved, at det begrænser sig til et par muligheder)

Læg mærke til, at foran 'of' hedder det altid *which*: *Which* of your teachers do you prefer?

De **relative pronominer** (henførende stedord) på engelsk er: *who, whom, whose* og *which* samt *that* og *what*. De viser tilbage til, "relaterer" til, "fører hen" til et substantiv, pronomen eller en hel sætning.

Who/whom/whose bruges om personer, which om ikke-personer:

The students *who* want to smoke may leave.

The students to *whom*⁴⁴ the books belonged were appalled.

The students *whose* pornographic books were removed were outraged.

The books *which* belonged to the students were burnt.

Da der ikke findes nogen genitiv til 'which', bruges der 'whose' også om ikke-person, selv om en del engelsktalende ikke bryder sig om det og derfor undgår konstruktioner som:

The house *whose* roof is leaking belongs to my uncle.

The house belongs to my uncle and its roof is leaking.

Alle de ovenstående eksempler er såkaldt **bestemmende relativsætninger**, og i dem kan man erstatte *who* og *which* med *that*. Prøv selv (i eksempel 2 skal du lige flytte 'to' hen efter 'belong':

The students *that* the books belonged to...!)

Men der findes også en anden slags, nemlig **parentetiske relativsætninger**, hvor *that* ikke kan erstatte *who* og *which*:

My brother, *who* lives in the US, is a baker.

Her feet, *which* were unusually delicate, moved gently across the floor towards me.

Læg også mærke til, at dette skal afgøres, om der skal være komma eller ej på engelsk (se 3. del om engelsk kommatering, s. 43).

I bestemmende relativsætninger, hvor relativpronomet ikke er subjekt, kan relativet udelades fuldstændig ligesom på dansk:

The students (who/whom/that) the books belonged to were appalled.

I have finished the book (which/that) you lent me.

Which kan vise tilbage til en **hel sætning**:

He beats his wife, *which* is bad.

Heroverfor står *what*, som peger frem:

He beats his wife, which is bad, but *what* is worse, he actually enjoys it!

De **indefinitte pronominer** (de ubestemte stedord) er *one, some, any, no* og *every* samt sammensatte ord af disse. De angiver en ubestemt person, ting eller mængde og kan stå både substantivisk og adjektivisk. De ligner på de fleste områder de tilsvarende danske:

One can easily feel lonely, can't *one*?

Some are rich, *some* are poor.

Any time, dear!

No man is an island, entire of itself.

⁴⁴ Det mere uformelle sprog bruger her *who*.

⁴⁵ I mere naturligt sprog ville det her hedde: The students who the books belonged to....Men hvis præpositionen står lige foran, bør det (endnu) hedde 'whom'!

Every time I hold you I'm still not certain that you love me.

Don't you need *somebody* to love?

Is *anybody* here?

Cried for *no one*, a love that should have lasted years. *Everybody* loves *somebody* sometimes.

Men på et enkelt punkt adskiller engelsk sig væsentligt fra dansk:

Any-formerne bruges i **spørgende** og **nægtende**, hvorimod *some*-formerne bruges i

46

positive sætninger, også i positive spørgende sætninger!

Any more questions? (der kan svares både ja og nej.) I don't know *anything* about the murder. *Everybody* is *somebody's* fool.

Would you like some more wine? (der forventes et positivt svar, og det virker høfligere end *Any more wine?*, der godt kunne antyde, at gæsten havde fået rigeligt!

Any-formerne bruges ligeledes almindeligst i betingelsessætninger, men også *some*-formerne kan bruges og angiver så det positive:

If there is *any* hope of success, we'll continue (noget som helst håb).

If there is *some* hope of success, we'll continue (et vist håb)

Any-formerne betyder endvidere: *enhver/hvad som helst*:

Anyone would agree with that.

He would do *anything* for money.

Some-formerne heroverfor betyder: *en eller anden/et eller andet*:

Everybody loves *somebody* sometimes. You

must eat *something*!

Der findes ud over ovennævnte, vigtige indefinitte pronominer også: *each*, *all*, *other*, *else*, *either*, *neither* og *both*:

Each person is responsible for his/her conduct.

Her er *each* i berøring med *every*. Forskellen er, at *each* lægger vægt på hver enkelt, betyder altså 'hver eneste', og derved anvendes *each* selvfølgelig først og fremmest om en **begrænset** mængde. *Every* derimod betoner helheden, det **uafgrænsede** (sml. s. 16 om udvidet tid): *Every* morning she gets up at 6.

All you need is love.

I always smoke *other* people's cigarettes.

Everyone *else* is in love, but poor me! (*else* bruges sammen med sammensætningerne af *some-*, *any-*, *no-* og *every-*.)

Either og *neither* bruges om to. *Either* svarer til dansk 'nogen' eller 'hver', *neither* til dansk 'ingen' eller 'intet'.

⁴⁶ Endnu et vigtigt skel på engelsk: *spørgende/nægtende* på den ene side og det positive på den anden. Vi har dog et enkelt pronomen i dansk, som også følger dette skel: 'nogen' i spørgende og nægtende sætninger, 'nogle' i positive.

I don't like *either* sister *Neither* solution is attractive.

Both solutions are attractive.

Both er altså i berøring med *neither*, men også med *either*, hvor *either* står i en positive sætning:

I like *either* sister.

I like *both* sisters.

Kapitel 6 – Præpositioner

Præpositioner (forholdsord) er den ordklasse, som kan knytte de andre sammen. De angiver relationer mellem substantiver og sætningsled eller angiver fx retning, tid og placering i forhold til verbet eller hele sætningen. Sammen med ordstilling (se 2. del s. 38) har præpositionerne overtaget de fleste af kasusendelsernes tidligere funktion.

The roof *of* the house
 Peter gave the book *to* Mary
 I was walking *along* the river
 Shakespeare was born *in* 1564
 The house was situated *on* an island

Disse eksempler illustrerer også, at langt fra alle præpositioner udelukkende har en konkret betydning. De bruges netop til at angive allehånde relationer. Da forskellige sprog bruger forskellige præpositioner til at angive ikke-konkrete relationer med, er dette et område, der byder på mange fejlmuligheder. Det er fx nemt at oversætte 'Bogen ligger *på* bordet' til engelsk, da 'på' angiver ordets konkrete betydning: 'på en flade'. Det hedder følgelig: 'The book lies *on* the table'. Men det er straks sværere at gætte, 'at holde foredrag *om* hjernekirurgi' hedder 'to give a lecture *on* brain surgery'. Så man må slå op i en ordbog, så snart en præposition bruges i en mere abstrakt betydning. Selv et så relativt konkret udtryk som 'at ligge *på* hospitalet', hedder 'to be *in* hospital'.

Selv om vi sparer på hospitalsområdet, er vi endnu ikke begyndt at lægge patienter ⁴⁷ *on* the hospital'!

Som man kan se af eksemplerne, er præpositioner næsten altid korte ord, og de kræver alle et komplement, på dansk også kaldet 'en styrelse', dvs. som regel et substantivisk udtryk for at danne en komplet ordgruppe: *on an island*.

Det helt store problem for danskere med hensyn til præpositioner er, at vi frit kan have en præposition foran *infinitiver* og *at-sætninger*. **Det kan man ikke på engelsk:**

Jeg glæder mig til at se dig = I look forward *to* seeing you

Dette er et tegn på, at det går bedre = This is a sign that things are better

Vi gjorde det, uden at Peter vidste det = We did it *without* Peter knowing it

Bortset fra at det regnede, var turen god = Apart *from* the fact that it rained...

Som det ses af ovenstående eksempler, må man 1) lave det efterfølgende verbum om til en –ing-form eller 2) udelade præpositionen (hvis den er forholdsvis betydningsstom) eller 3) indsætte fx 'the fact' (man skal bare lige holde øje med, om det nu også er 'a fact'! ⁴⁸).

Følgende præpositioner er værd at hefte sig ved for en dansktalende:

At betegner et punkt (på en skala, en adresse, et punkt på en rejserute osv.):

Water boils *at* 100 centigrades.

Sherlock Holmes lives *at* 221B Baker Street.

We arrived ⁴⁹ *at* Copenhagen Airport en route for Frankfurt.

⁴⁷ Det er en gammel tradition i sprogvidenskaben at markere en forkert eller ikke-eksisterende form med *.

⁴⁸ Altså ikke: *He was opposed to the fact that the moon is a green cheese! Men gerne: He was opposed to the idea that the moon is a green cheese.

En lille mærkværdighed ved *at* er, at det oversætter dansk 'til' i udtryk som 'god til et eller andet':

He is good *at* math.

In betyder 'inden for et område', men i overført betydning oversætter det dansk 'på' i udtryk som 'at tro på', 'stole på': *to believe in, trust in God*.

On betyder 'oven på en flade' og kan derfor ikke oversætte dansk 'på' i ukonkret betydning: 'tro på', 'ligge på hospitalet' etc.

Det er værd at bemærke, at datoer har *on* foran: Shakespeare is believed to have been born *on* April 23rd 1564.

Dansk 'over' dækkes af en række engelske ord:

He swam *across* the river.

The temperature remained *above* freezing point.

Over angiver 'indflydelse på komplementet' samt selvfølgelig 'niveau over':

He was towering *over* her.

Somewhere *over* the rainbow skies are blue.

Men tænkes der på rent 'niveau' bruges *above*: the sun rose *above* the horizon. *Under* og *below* har det på samme måde.

⁴⁸ Ved 'arrive' veksler *at* med *in*. *In* angiver område, hvor *at* altså angiver punkt (på rejserute). 'Arrive' kan ikke forbindes med 'to'!

Kapitel 7 – Konjunktioner

Konjunktioner (bindeord) binder sætninger eller sætningsdele. Det er ord som: *and, but, or, neither og nor* samt *as well as, both...and, either...or, neither...nor*. De kaldes **sideordnende**, fordi de sammenknytter størrelser på samme grammatiske niveau, fx to hovedsætninger, to substantiver, to verber etc., hvorimod de **underordnende**: *that, whether, as soon as, before, once, while, when, as, after, because, since, than, if, though, for, so* knytter to sætninger på forskelligt grammatisk niveau sammen, fx en hovedsætning og en ledsætning (bisætning):

Sideordning:

John *and* Paul founded the Beatles.

John could sing *and* so could Paul.

Either he's ill, *or* he's in love!

Underordning:

He said *that* he would come.

We'll come *whether* it rains or snows.

Will you still need me/ will you still feed me/ *when* I'm 64?

Kapitel 8 – Numeralier

Numeralier er talordene, og de deles traditionelt i **mængdetal** og **ordenstal**. Ordenstallene dannes ved hjælp af mængdetallene, på engelsk ved at tilføje *-th*. Dog hedder 'den første' *the first*, 'den anden' *the second* og 'den tredje' *the third*. Der er staveuregelmæssigheder ved et par håndfulde, bl. a. *the fifth*.

Det engelske talsystem er heldigvis simpelt, da man konsekvent opererer med et gangesystem med ti: *twenty (2 X 10), thirty, forty* etc., hvorimod dansk er et miskmask af et gangesystem med ti (tyve = 2 x 10), andre gange

med tyve (tres = 3 x 20). Ved halvtreds, halvfjerds og halvfems ganges tyve ovenikøbet med henholdsvis toenhalv, treenhalv og fireenhalv (halvtreds = halvtredje (= toenhalv) x tyve osv.), hvortil kommer, at vi læser alle tal over tyve, tredive osv. til og med nioghalvfems bagfra (fx 21: en og tyve)!

Ved datoer kan man i vore dage bruge både ordenstal og mængdetal samt både foranstille og efterstille dem: Den 10. august kan altså hedde: August 10 August 10th 10 August 10th August og selvfølgelig the 10th of August.

Det er desuden værd at bemærke, at 'en milliard' hedder *billion* på engelsk, og at man på engelsk sætter komma ved tusind, hvor vi sætter punktum, og punktum ved decimaler, hvor vi sætter komma: 3,000.00 (3 thousand point zero zero) svarer altså til dansk 3.000,00 (3 tusind komma nul nul)!

Og husk så, at 3 udtales [θri:] og **ikke** [tri:], som betyder 'træ'! Din engelsklærer vil elske dig....

2. del

Sætningen

I 1.del behandlede vi grundelementerne, ordene, og inddelte dem i *ordklasser*. Vi gik også, om end ikke så konsekvent, et niveau op, nemlig til *grupperne*, først og fremmest nominalgruppen og verbalgruppen⁵⁰. I det følgende går vi et niveau op og betragter *sætningen*⁵¹, som i traditionel grammatik er det højeste analyseniveau. Vi skal se på, hvordan disse ord og fraser sættes sammen til helheder. Denne del af grammatikken kalder man også **syntaks**.

Allerede de gamle græske logikere og filosoffer interesserede sig for sætninger, idet de bl.a. opstillede regler for, hvordan et udsagn skulle være udformet for at være et sandt udsagn. Grækerne opdelt sætninger i subjekt, nemlig den/det sætningen udsagde noget om, og prædikat, det der blev sagt om subjektet: Alle ungarle (S) er ugifte (Præd).

I moderne grammatisk analyse inddeler vi sætningen i lidt flere såkaldte *sætningsled*, hvor mindst to led også altid vil være til stede, før vi grammatisk kan tale om en sætning, nemlig **subjekt** (grundled) og **verbal** (udsagnsled): *The woman (S) cried (V)*.

I '*All bachelors are unmarried*' vil vi sige, at 'unmarried' er **subjektskomplement** (omsagnsled til grundled).

De andre sætningsled er: **direkte objekt** (genstandsled), **indirekte objekt** (hensynsled), **objektskomplement** (omsagnsled til genstandsled) samt **adverbial** (biordsled):

John kissed *Mary* (dir. obj.)

John gave *Mary* (indir. obj.) a kiss

They elected John *chairman* (obj. kom.)

In the early morning rain (adverbial) ... I'm a long way from home

Skal man udpege ét sætningsled til at være det vigtigste, må det blive verbalet, da alle de andre led kan defineres ud fra den rolle, de spiller i forhold til verbalhandlingen: subjektet som den, der udfører handlingen, objektet som den, handlingen rettes imod, og så fremdeles.

Desuden kan et verbum alene danne en sætning: *Go!*, selv om der naturligvis kan siges at være et underforstået subjekt, nemlig 'you' (du/I).

I det følgende gennemgås først sætningsleddene og derefter forskellige sætningstyper.

⁵⁰ Vi kunne også have udfoldet de andre ordgrupper: adjektivgruppen ('*Very good!*'), adverbialgruppen ('He dances *extremely well.*') samt præpositionsgruppen ('*at the last moment*'). Det er kun præpositionsgruppen, der ikke består af en *kerne* + et grammatisk set valgfrit led: *beautiful people* består af kernen 'people', der kan fungere alene ('*People are strange*'), og et tilknyttet adjektiv, 'beautiful', der tilsammen danner en nominalgruppe. I '*at the last moment*' er hverken 'at' eller 'the last moment' kernen og kan stå alene. De fungerer kun sammen.

⁵¹ På de videregående uddannelser i engelsk er man begyndt at starte sprogbeskrivelsen med sætningen, men jeg har valgt at starte med byggekodserne og slutte med bygningen og ikke omvendt i erkendelse af, at sikkerheden i behandlingen af bl.a. endelserne lader noget tilbage at ønske i de gymnasiale ungdoms- og voksenuddannelser.

Kapitel 1 – Sætningsled

A) Som allerede nævnt er det vigtigste led i en sætning **verballeddet** (udsagnsled). Alle de andre led defineres ud fra, hvilken rolle de spiller i forhold til den såkaldte verbalhandling: *The man kicked the dog*. Handlingen er noget med at sparke; spørgsmålet er nu, hvem gør hvad over for hvem? (Se nedenfor om subjekt og direkte objekt)

Verballeddet kendes på engelsk på, at der altid vil være mindst ét finit verbum (= ét verbum, der er bøjet i tid og evt. tal og person) i verbalgruppen. I sætningen:

John *kisses* Mary er *kisses* verballed, fordi *kisses* er bøjet i nutid (og 3. person og ental), hvorimod i: John *intends to kiss* Mary er *to kiss* ikke verballed, da det er en såkaldt infinit verbalform (= ikke bøjet i tid (eller person og tal)). *Intends* er derimod bøjet i tid (samt person og tal), så i den sætning er det *intends*, der er verballed.

I sætningen: John *has kissed* Mary er verballeddet *has kissed*, fordi verbalgruppen består af et hjælpeverbum *has* + et hovedverbum *kissed*, som tilsammen danner verballeddet.

I sætningen: John *kissed* Mary er *kissed* verballed, da det er bøjet i tid (imperfektum = datid), men ikke i person og tal, da det kun er i nutid, de to størrelser optræder på engelsk (bortset fra *was/were*).

B) Det andet led, der skal være til stede, før vi overhovedet kan tale om en sætning, er **subjektet** ⁵² (grundled).

Subjektet er som regel den eller det, der udfører handlingen :

Who killed Cock Robin?

The actress dressed in a hurry.

Snow stopped the train.

You are the sunshine of my life.

(Som det ses af det sidste eksempel, udtrykker et verbum ikke altid en handling. Der kan også – som her – være tale om en tilstand.)

Det er værd at bemærke, at subjektet ikke nødvendigvis er et substantiv eller et pronomen, men også kan være en sætning (se næste kapitel) eller infinit verbalgruppe:

That he's a damned fool is a well-known fact.

To be or not to be, that is the question.

Seeing her is loving her.

C) I de fleste sætninger optræder desuden et **direkte objekt** (genstandsled). Det direkte objekt betegner den eller det, handlingen er rettet imod:

We painted *the house*.

Snow stopped *the train*.

John kissed *Mary*.

...and I love *her*.

Specielt på objektets plads finder man hyppigt andre størrelser end substantiver og pronominer, navnlig sætninger (se næste kapitel) og infinitte verbalgrupper:

He said *that he wouldn't come*.

She intended *to kiss the teacher*.

I can't stop *loving you*.

D) I sætninger, hvor verbalet betegner noget med at give, kan der desuden optræde et **indirekte objekt**, der så angiver, hvem handlingen er "til gavn for": We gave *him* a book.

The banker advised John showed *Mary* the castle. *John* to invest.

⁵² Se dog afsnittet om passiv s. 17.

She promised *the boy* a kiss.

E) Desuden findes der i sætninger, hvor verbalet er en form af *to be, to seem, to become, to be called/named/christened/baptized* og *to be recognized/seen* etc. *as*, et **subjektskomplement** (omsagnsled til grundled). Det indebærer, at der er identitet mellem subjektet og dets komplement:

I am *a lonesome hobo*.

It doesn't seem *right*.

He became *angry*.

He is called *Butch*.

He was recognized *as the leading star of his time*.

F) Der kan ligeledes være identitet mellem det direkte objekt og et eller andet, der lægger sig til det (siger noget om det). Man taler i så fald om **objektskomplement**:

They painted the house *red*.

They elected him *chairman*.

They named him *David* after a famous footballer.

They shot him *dead*.

G) Endelig er de omstændigheder m.h.t. tid, sted eller måde, hvorunder en handling finder sted, **adverbialled**. En god tommelfingerregel er, at adverbialet er "resten", dvs. alt det, der ikke er subjekt, verbal, objekt eller komplement! Men mere præcist kan adverbialerne kendes på, at de kan bestå af et adverbium (biord), en præpositionalgruppe (forholdsordsgruppe), en ledsætning (se næste kapitel) eller (sjældnere) en nominalgruppe (navneordsgruppe):

Fortunately she survived. I'll

get you *in the end*.

When I was born *my parents were poor*.

We'll meet *where the rainbow ends*. He did it *the hard way*.

Jeg håber, at det ud fra ovenstående eksempler er klart, at alle ord i en sætning er med i et af ovenstående 7 led! Der er altså ingen ord, der falder udenfor. ⁵³

Subjekt	Verbal(led)	Indir. Objekt	Dir. Objekt	Subj.komplm.	Obj.komplm.	Adverbial
X	O	ف	Δ	O	O	A
Jesus	died					
The boy	kicked		his dog			every day
She	gave	him	a kiss			for breakfast
The door	is			red		

Kapitel 2 - Sætningstyper

Sætninger deles traditionelt i forskellige *typer*.

A) Man kalder det, der står mellem 2 punktummer for en **helsætning**:

When John first met Mary, he never dreamed that he would one day end up killing her. Men den kvikke læser har sikkert opdaget, at denne helsætning kan deles op i flere mindre sætninger: *When John first met Mary* og *he never dreamed* samt *that he would one day end up killing her*. Man kan lidt forsimplet sige, at **hver gang, der er et par bestående af subjekt (grundled) og verbal (udsagnsled), er der en sætning**: *John* og *met*, *he* og *dreamed* samt *he* og *would end up*.

B) Den midterste sætning *he never dreamed* kaldes en **hovedsætning** ud fra den tankegang, at den i sig selv kan være en helsætning, altså *stå alene*, som man plejer at sige. Vi kan altså have en sætning, der bare hedder: *He never dreamed*. Hvorimod vi aldrig ville kunne have en sætning, der hed: **When John first met Mary*. Vi ville straks spørge: Then what? Vi ville heller ikke kunne have en sætning, der hed: **That he would one day end up killing her*. Vi kunne igen spørge: Then what? C) Den første og sidste sætning kalder vi derfor **bisætninger**, fordi de angiver en *biomstændighed* ved hovedsætningen. Nu om stunder kalder man også disse sætninger for **ledsætninger**⁵⁴, fordi de er *led* i hovedsætningen, nemlig henholdsvis adverbialled (biordsled) og direkte objekt (genstandsled).

Grunden til, at det har været nødvendigt at indføre det ekstra begreb *helsætning*, er, at man jo også kan have 2 hovedsætninger mellem 2 punktummer: *John loved Mary, and fortunately Mary loved John, too*.

På dansk finder man hovedsætninger ved at sætte *ikke* ind: 'John elskede Mary' → 'John elskede *ikke* Mary'. Når *ikke* kommer efter verbet, er det en hovedsætning – ellers en bisætning. Er du altså i tvivl, om en engelsk sætning er en hoved- eller bisætning, oversætter du den bare til dansk og sætter *ikke* ind.

Hovedsætninger kender du nok, om ikke andet så fra ovenstående! Dem vil jeg ikke sige mere om. Derimod vil jeg i det følgende inddele *ledsætninger* (bisætninger) i *undertyper*, da mange finder det underligt, at bisætninger fungerer som *led* i den overordnede hovedsætning, og da flere af dem spiller en rolle for en danskers forståelse af engelsk grammatik, herunder tegnsætning.

Ledsætninger:

1) Objektsætninger

Objektsætninger er uhyre almindelige både på dansk og engelsk, nemlig efter alle de verber, der betegner udsagn, tanker, følelser, tro og meninger:

He said *that he would come*.

Imagine *there's no Heaven*.

I feel *that this is going to be a fine day*.

I believe strongly *that this is the only solution*.

I think *I'm gonna be sad*.

Hvis du skal finde en objektsætning, skal du bare prøve, om du kan erstatte den med det demonstrative pronomen *that*:

He said *that he would come* => He said *that*.

Og der er vel ingen, der er i tvivl om, at *that* er objekt (genstandsled) i dén sætning? Der er en vigtig kommaregel på engelsk, der nødvendiggør, at man kan identificere en objektsætning:

⁵⁴ Ud fra både en grammatisk og semantisk (betydningsmæssig) betragtning er *ledsætning* den bedste betegnelse, da man i grammatik normalt ikke regner med *biomstændigheder*, og da det betydningsmæssigt i fx dette tilfælde ikke er indlysende, at det faktum, at han aldrig drømte om det, er det vigtigste og de to andre forhold kun *biomstændigheder*!

Aldrig komma foran objektsætninger på engelsk!

2) Adverbielle ledsætninger.

Ledsætninger står desuden meget ofte adverbialt, dvs. at de angiver omstændighederne, hvorunder handlingen i den overordnede sætning finder sted, altså angiver tid, sted eller måde (herunder årsag og betingelse):

When I was born my parents were poor.
We'll meet *where the rainbow ends*.
John kissed Mary *so that her feet rose 3 inches from the ground!*
You may not *because I say so*.

If I were two kittens, I would play with myself! ⁵⁵

I alle sætninger kunne man uden videre erstatte ledsætningen med et adverbium (biord). Fx: *When I was born* my parents were poor => My parents were poor *then*. 3) *Relative ledsætninger*. Endelig skal en uhyre almindelig ledsætningstype nævnes, nemlig de *relative* (henførende stedordsbisætninger). De karakteriseres ved at lægge sig til et foranstående substantiv (navneord). De står altså adjektivisk (tillægsagtigt):
My brother, *who lives in the US*, is a baker.
The man *you saw yesterday* is my brother.
They bought a new car, *which turned out to be useless*.

The only thing *that I understood* was that I was in trouble. ⁵⁶

Igen er der en uhyre vigtig kommaregel, som er relevant i forbindelse med relativsætninger, nemlig at der skal være komma om de såkaldt **parentetiske relativsætninger**, men ikke om de **bestemmende**. Prøven på, om en sætning er parentetisk eller bestemmende, er, at man fjerner relativsætningen. Hvis det, der bliver tilbage, giver selvstændig mening ("kan stå alene"), er relativsætningen parentetisk. Hvis ikke, er den bestemmende: 'My brother is a baker' er en grammatisk velformet og tillige meningsfuld engelsk sætning, hvorimod 'The man is my brother' omgående ville udløse spørgsmålet: 'What man?'. *you saw yesterday* bestemmer altså, hvad det er for en mand, hvorimod *who lives in the US* bare tilføjer lidt ekstra information om min bror – en information, der selvfølgelig kan være mere eller mindre vigtig, men som ikke er afgørende af grammatiske grunde.

Skellet mellem de bestemmende og parentetiske relativsætninger afgør i øvrigt også valget af relativpronomen (henførende stedord), idet *that* kun kan optræde som relativ i bestemmende relativsætninger, hvorimod *who* og *which* både kan optræde i parentetiske og bestemmende relativsætninger. ⁵⁷

⁵⁵ Her er der nok en lille kommaregel, at man sætter komma *efter* if-sætninger, men ikke *før*: I would play with myself if I were two kittens. Se i øvrigt om kommaer på side 43.

⁵⁶ Læg mærke til, at den sidste *that*-sætning er subjektskomplement (omsagnsled til grundled)!

⁵⁷ Tommelfingerreglen om, at der på engelsk aldrig er komma foran *that*, bygger altså på, at *that* indleder enten bestemmende relativsætninger eller objektsætninger, og ingen af dem har komma foran på engelsk.

Kapitel 3 – Ordstilling

A) Ligefrem og omvendt ordstilling.

Grundordstillingen på engelsk er SVO – subjekt-verbal-objekt (grundledudsagnsled-genstandsled). Når subjektet kommer før verballedet, kalder man det **ligefrem ordstilling**. Det har man så godt som altid på engelsk!!

- 1) *Peter loves Mary.*
- 2) *On Sunday evening we were all gathered.*
- 3) *If the weather is fine, we'll go to the beach.*

4) *I didn't know that.*

58

5) *Did you watch the match?*

På dansk lyder de samme sætninger:

- 1) Peter elsker Mary.
- 2) Søndag efter var vi alle samlede.
- 3) Hvis det er godt vejr, tager vi til stranden.
- 4) Det vidste jeg ikke. 5) Så du kampen?

Læg mærke til, at de 4 sidste sætninger har **omvendt ordstilling** (inversion) på dansk. Det findes (næsten⁵⁹) ikke på engelsk.⁶⁰

Man kan, som det fremgår af note 1, diskutere, om den engelske sætning nr. 5 har omvendt ordstilling, fordi *Did* kommer først, men jeg mener, at grunden til, at de engelsktalende overhovedet har indført omskrivning med 'do' i spørgsmål (noget, der endnu ikke var konsekvent gennemført på Shakespeares tid), er, at man har villet sikre en slags ligefrem ordstilling, idet hovedverbet jo fortsat står efter subjektet.

Problemet med spørgsmål, der har former af 'to be' som hovedverbum:

Were you there?

Løses ved at sige: Her er der ganske rigtigt tale om omvendt ordstilling, men der er tale om en smutter, fordi former af 'to be' så hyppigt optræder som hjælpeverb (nemlig i udvidet tid og passiv), og så "glemmer" engelsktalende åbenbart, at disse former i givne situationer er hovedverbum, og behandler dem, som om de stadig var hjælpeverb. Det hedder jo helt efter bogen:

Have you been there?

Are you going anywhere?

Her skal der jo ikke omskrives med 'do', fordi der i forvejen er et hjælpeverbum, man kan bruge til at flytte hen foran for at markere, at nu kommer der et spørgsmål, og så er det som om man glemmer, at 'were' faktisk er hovedverbum i: *Were you there?* B) Placering af adverbier.

Former af 'to be' udgør også en undtagelse ved placeringen af de små tidsadverbier: *ever, never, always, now* m.fl.

Normalt har engelsk en nærmest ubrydelig ordstilling: subjekt-verbal-objekt (SVO). Alt andet skal hen foran eller bagved:

⁵⁸ Nogle grammatikere kalder dette *partial inversion*, men jeg har valgt at undlade at komplicere sprogbeskrivelsen ved at operere med endnu en form for inversion.

⁵⁹ Man kan se især anførende sætninger med inversion: "I know," said John.

⁶⁰ Den danske regel er simpel, men må være vanvittig svær at håndtere for en udlænding: Der er omvendt ordstilling på dansk, hvis 1) sætningen indledes af et adverbialt led eller en ledsætning (sætning 2 og 3), hvis 2) man ønsker at understrege et andet led end subjektet ved at trække det frem i sætningen (sætning 4), samt i 3) spørgsmål (sætning 5).

Yesterday at the party he emptied a whole bottle of whisky.

He got incredibly drunk *at the party yesterday*.

På dansk kan man langt friere flytte rundt på den slags lang adverbialle led:

Han blev *ved selskabet i går* utroligt fuld.

Det eneste, man må putte ind på engelsk er de små adverbier: *ever, never, always, now, even* etc., og de placeres efter følgende regler: 1) mellem subjekt og verbal:

He *never* went to school

- 2) hvis verballedet er sammensat, altså består af et hjælpeverbum + et hovedverbum, står de imellem disse:

He has *never* gone to school

- 3) Dog står de altid efter former af 'to be' i nutid og datid: He was *never* at school⁶¹

Denne sidste "undtagelse" lader sig dog let forklare sprogspsykologisk: 'to be' optræder så tit som hjælpeverbum, nemlig til at danne udvidet tid og passiv med, at de engelsktalende åbenbart vælger at beholde ordstillingen med adverbiet efter former af 'to be', selv om de optræder som hovedverbum:

He was *never* at school, parallelt til: He was *never* going to school og The school was *never* set fire to!

C) Til slut skal det lige bemærkes, at en række nægtende adverbialle udtryk, der kan indlede en sætning på engelsk, udløser omskrivning med 'do' eller flytter hjælpeverbet hen foran subjektet:

*Little did we know, love was just a glance away
Hardly had she left him when he committed suicide!
Not until next year will we end the affair.*

I betingelsessætninger, hvor konjunktionen er udeladt og hjælpeverbet er *had, should, could* eller *were*, flyttes disse hjælpeverber hen foran subjektet:

Had we been told, we would have reacted.

Vi har ægte omvendt ordstilling i følgende, sjældne tilfælde:

- 1) Indledende adverbialt led + ikke-betydningstungt verbal + "tungt" subjekt (ikke pronomen):

Here comes the sun, *men* here she comes

- 2) Efter *so* i betydningen 'det...også':

For he's a jolly good fellow

And so say all of us

He is intelligent, and so is his wife.

61. Dog kan man ved *emfase* (fremhævning) høre: He *always* was a fool.

Kapitel 1 – Fonetik

Fonetik betyder lydlære. I 1. del behandlede vi *ordene*, som om de var sprogets mindste bestanddele, men de er kun den grammatiske analyses mindste undersøgelsesobjekt.

Ordene består imidlertid selv af mindre dele, nemlig lyd. Det første barnet lærer er da også lyde, snarere end ord: [*gaga, gy:, a:, i:, u:*]. Først derefter kommer ord som *mor, mam-mam*, lidt senere rudimentære sætninger som *A det* (hvad er det?), *Totte sko på* (Totte får sko på) etc., og først til sidst velformede sætninger. Når vi lærer fremmedsprog foregår det også nogenlunde i den rækkefølge, men når jeg ikke er begyndt med fonetikken i denne sprogbog, er det, fordi man i ungdoms- og voksenuddannelserne allerede er på et mere eller mindre fاملende sætningsniveau. Da jeg ikke vil skrive en grundlæggende indføring i fonetik, skal jeg her nøjes med at omtale de vigtigste lydregler på engelsk. Det vil nok være en god idé at lægge et bogmærke ind på s. V foran i bogen, hvor der er en samlet opstilling af de engelske sproglyd, så man let kan slå op og følge med i den følgende fremstilling:

Det slår en med det samme, at engelsk næsten ingen vokaler har ved siden af dansk. Vi har en masse *ø'er*, *æ'er* og *y'er*, som overhovedet ikke findes på engelsk. Vi har faktisk alle de vokaler, engelsk har. Derfor er det underligt, at der er en enkelt vokal, danskere har problemer med, nemlig

[ʌ] som i *cup*. Danskere vil helst udtale det [kæp], altså med en å-agtig lyd, men det ord er jo *cop* og betyder 'strisser'. Jeg kan ikke komme i tanker om en eneste engelsk eller amerikansk dialekt, hvor der ikke skelnes mellem *cup* og *cop*! Så øv dig på ordpar som *cup-cop, duck-dock, muck-mock*. Grunden til, at lydssymbolet er /ʌ/, er faktisk, at det ligner et A, bare med manglende streg mellem "benene". Man skal altså udtale vokallyden i *cup*, så den ligner *a* i dansk 'lak': *cup, duck, muck*. Bortset fra denne ene danskerfejl inden for vokalerne, skal vi over i konsonanterne for at finde de store problemer. Her har engelsk nemlig en hel stribe konsonanter, som vi slet ikke har på dansk.

Men lad mig begynde med den vigtigste gennemgående lydregel overhovedet:

På engelsk forlænges en vokal foran en efterfølgende stemt lyd og forkortes foran en ustemt lyd. vi får altså en kraftig modsætning mellem ordpar som:

=> <= => <= => <= dog – dock bed –

bet cod – cot

En dansker ville typisk udtale: A man took his *dogs* for a walk to the *docks* to look at the *ducks*, som om der stod:

A man took his *docks* for a walk to the *docks* to look at the *docks*. En anden gennemgående danskerdetektor er tendensen til at overføre den danske regel om, at p,t,k kun udtales som [p t k] i forlyd og erstattes af b,d,g i indlyd. Pigenavnet Mette udtales [mædû], altså med et –d-. På britisk engelsk udtaler man altid t som [t] og d som [d], hvorfor man har modsætningspar som:

ladder – latter rider – writer

Desuden har vi pudsigt nok problemer med /v/ og /w/. De fleste kan udtale dem begge, selv om /w/ kun findes i vestjysk. Men det er, som om vi synes, /w/ lyder lidt mere engelsk end /v/, så vi udtaler *vivid* [vivid] som [wiwid], selv om reglen er enkel: v udtales altid [v] og w altid [w]!

Øv dig på en "tongue-twister" som: *The wicked vicar wore a very wet vest* eller bare udtrykket:

⁶² *very*

well.

Endnu et stort danskerproblem er alle de stemte konsonanter på engelsk, specielt /z/, /t/ og /dð/, så man skal øve sig på at sige: *zoo, boys, pleasure og judge*.

⁶² Jeg overværede engang på en restaurant, at en tjener foreslog en amerikaner, at hun kunne tage en ret med [wi:]! Han mente nok *veal*, der betyder 'kalv', og ikke *wheel*, der betyder 'hjul' eller 'rat'!

Det ustemte, såkaldte slange-s /r/ som i *she* og kombinationen med t- /j/ som i *chin* volder også traditionelt problemer, så øv dig på dem sammen med: *shoe, shine, cheek, chew, child*.

De fleste kan udtale et /θ/ som *think*, men ulykkeligvis vil de fleste danskere i sammenhængende tale hellere synke (sink) end tænke (think)!

Engelsk er ligesom dansk fantastisk svært at **stave**: man kan ikke på forhånd regne ud, at 'det' udtales [de] og 'de' [di] på dansk. Ligeledes har man ikke en chance ved følgende, engelske række, hvis man ikke lige ved det: *through, though, thorough, thought, thou, enough*.

Den engelske skuespil forfatter og humorist Bernard Shaw sagde engang, at *fish* lige så godt kunne staves *ghoti*, for man har jo *f* i *enough* i *women* og *h* i *nation*!

Engelsk og dansk er så gamle sprog og har bevaret en konservatisme i stavemåden samtidig med, at udtalen har ændret sig kolossalt i de to sprog, og det gør, at de er umulige at stave – fx sammenlignet med tysk og til dels fransk. Noget kan man dog gætte:

ee giver langt i som i *cheek*, i+konsonant+e giver /ai/ som i *nice*, *ch* giver /j/ som i *chance*, og så er der da gudskelov også en række helt ukomplicerede konsonanter: m giver /m/, n giver /n/, k giver /k/ og så fremdeles.

Trykforholdene er også et par bemærkninger værd: trykket ligger i alle germanske sprog, som engelsk og dansk tilhører, på rodstavelsen, dvs. første stavelse for de to sprogs vedkommende. Det hedder: husband og ikke hus.band. Men så snart vi er ude i det store fransk- og latininspirerede ordforråd i engelsk, er det næsten umuligt at gætte, hvor trykket skal være. Ens første bud ved mangestavelsesord af fransk og latinsk oprindelse bør være at lægge trykket på 3.-sidste stavelse: intelligi.bility. Men at det ikke er en skudsikker regel, ses allerede af ordet dictionary! A propos ordbog, du er nok nødt til ved lange ord at slå dem op, måske både for udtale og tryk.

Det, man lærer sidst, når man lærer fremmedsprog, er **intonation**, dvs. sætningsmelodi.

Grundreglen på engelsk er, at man går kraftigt op i toneleje på første trykstærke stavelse og så går langsomt nedad, til man når til den sidste trykstærke stavelse. Hvis denne stavelse skal føre videre til en ny sætning, går man lidt op (videreførende intonation), og hvis det er et spørgsmål, går man kraftigt op ⁶³ (spørgende intonation), mens man går kraftigt ned, hvis man afslutter sin tale (afsluttende intonation). Eksempler:

I sætningen 'I went to see her yesterday, but she wasn't in', går man kraftigt op på 'went' og falder så hen til 'day' i 'yesterday', hvor man går svagt op. Derefter går man kraftigt op på 'wasn't' og så kraftigt ned på 'in' for at afslutte.

I spørgsmålet 'Are you a complete fool?' går man kraftigt op på 'you' og falder så gradvist hen til 'fool', hvor man går kraftigt op for at markere spørgsmålet.

Herudover findes en række komplicerede tonemønstre, som bruges individuelt og i stærkt varierende sammenhænge, som det vil føre for vidt at komme ind på her.

Hovedforskellen mellem dansk og engelsk er, at dansk har meget lidt udsving i tonegangen, hvad der får danskere til at lyde kedelige eller uhøflige i et engelsk øre, fordi engelsk har meget store udsving i tonegangen⁶⁴.

⁶³ Dette gælder dog ikke ved wh-spørgsmål. 'Where do you think we ought to start?' har nedadgående intonation på 'start'. Sammenlign med de såkaldte yes/no-spørgsmål (dem man kan svare 'yes' eller 'no' på, hvor man går kraftigt op til sidst):
Are you in love?

⁶⁴ Selvfølgelig er der også på engelsk variation i tonegangen, alt efter socialt og geografisk tilhørsforhold, humør og køn.

Kapitel 2 - Dialekt og sociolekt

Dialekt er traditionelt den sprogvariant, der tales på en given geografisk defineret egn. Men da man kan observere forskellige sprogvarianter inden for det samme område, hvor variationen udelukkende skyldes det sociale tilhørsforhold, har det været praktisk for sprogvidenskaben at indføre begrebet **sociolekt** om sådanne varianter. Fx er cockney-engelsk en sociolekt i London, ligesom the Queen's English er.

Om 'four-letter words'

Ved et pudsig tilfælde er mange bandeord på fire bogstaver på engelsk: shit, fuck, cunt, piss, arse etc. På dansk har vi lånt de engelske bandeord, men sådan at vi har fået et nyt sæt, de engelske, der af os ikke føles så slemme som vores egne, da vi naturligvis aldrig får samme forhold til fremmede bandeord som til modersmålets. Det er i øvrigt også meget nemmere at sige 'I love you' end 'Jeg elsker dig', ligesom danske popsangere påstår, at deres engelske banaliteter lyder meget bedre end de tilsvarende danske.

Men når vi henvender os til en, der har engelsk som modersmål, skal vi altid huske på, at vi meget nemt kommer til at støde vedkommende ved at tale "upassende". Så lad være med at bande på engelsk, måske undtagen når man på ferie snakker til unge, som selv bruger

bandeord: 'bitch' svarer altså til 'smatso', 'shit' til 'lort', 'fuck' til 'knep', og disse danske ord bruger vi vel ikke meget over for fx vores gamle tante eller bedstemor, eller når vi er til jobsamtale? Vi ville vel også lige løfte et øjenbryn, hvis statsministeren eller dronningen indflettede dem i deres nytårstale....

En anden grund til at lade være med at bande på engelsk er, at det lyder komisk, når personer med udenlandsk accent bander, så ens vrede vil derfor være spildt.

Den sidste grund, jeg skal nævne, er, at man på engelsk (også på amerikansk engelsk) sender et meget klarere signal om, hvor man hører til socialt, når man åbner munden, end man måske gør på dansk: hvis der fx er komplet kludder i ens kongruens, vil de fleste engelsktalende enten blive trætte af at høre på en og tænke 'horrid foreigner' eller tænke 'moron'.

Hvis du har lagt mærke det, så er amerikanske ungdomsfilm og –serier for det meste støvsuget for ukvemsord af de "slemme" (øvelse: tæl bandeordene i et enkelt afsnit af Beverly Hills!), men når vi alligevel synes, at amerikanske film vrimler med dem, skyldes det for det første, at de ofte foregår i et kriminelt og voldeligt miljø, og næsten altid rummer en konflikt eller et drama med fx et skænderi mellem ægtefæller eller mellem generationerne, hvor ukvemsordene har det med at flyge. For det andet må vi huske på, at den amerikanske

kultur er præget af en vis del kristen fundamentalisme, hvad der giver sig udslag i mange tabuer⁶⁵, som nogle enten har behov for at frigøre sig fra eller lever i et had-kærlighedsforhold til, og det kan jo give de ejendommeligste udslag, bl.a. at sige 'fuck' til hvert andet ord.

En australsk udvekslingsstudent af de usnerpede var alligevel ved at gå bagover, da en dansk geografilærer sådan lidt i sjov sagde 'fuck dig' til en elev, og da en elev sagde det samme til en anden elev så højt, at læreren kunne høre det. Det havde henholdsvis kostet læreren hans stilling og eleven en uges bortvisning og brev til forældrene, hvis det var sket i Sydney, Australien....

⁶⁵ Tænk på, at i mange amerikanske miljøer kan man ikke engang bruge ordet 'toilet', men må ty til fæle eufemismer som 'bathroom' e.l.

Om rigsmål

Alle 'gamle' nationer som England, Frankrig og Danmark har et rigssprog eller standardsprog, mens nyere nationer som Tyskland, Italien og Norge, der først blev til egentlige nationer i 1800-tallet, stadig slås lidt om, hvad der skal være den sproglige norm.

Alle rigsmål er udgået fra hovedstadens overklassesociolekt: kongens, regeringens, domstolens, kirkens og universitetets sprog. De blev i England, Frankrig og Danmark fastlagt i 1600-tallet under enevælden, hvor man fandt det praktisk at have et rigsmål, og så valgte kongen selvfølgelig at ophøje sin egen dialekt/sociolekt til normen! Så rigsdansk er historisk opstået af østdansk overklassesprog.

Og det er praktisk at have et rigssprog. For det første har man et sprog, alle i sprogområdet kan forstå (forestil dig tv-nyhederne på bornholmsk eller sønderjysk!), og for det andet har man et sprog, man kan fastlægge retskrivning efter. Prøv at forestille dig, hvordan du ville finde en 'ged' i et opslagsværk, forfattet af en ægte falstring!

Kapitel 3 - Semantik

Da hele formålet med at lave sætninger er at kommunikere **betydning**, er det lidt pudsigt, at semantikken (betydningslæren) får så stedmoderlig en behandling i de fleste bøger om sprog. Vi så på s.32 om sætningen et eksempel på en sætning fra den klassiske logik: *All bachelors are unmarried*. Grunden til, at man ikke behøver at gå ud i verden for at se, om den er sand (analytisk sand), er, at betydningen af 'unmarried' er inkluderet i betydningen af 'bachelors' (bachelors = *unmarried* males). Så en del af betydningslæren er ordbogen, ordenes betydning. Men også de forskellige grammatiske elementer *betyder* noget: -s på engelske substantiver betyder 'flertal': 'Boys will be boys'. Placering før og efter et transitivt verbum afgør, hvem der gør hvad over for hvem: 'The dog bit his master' betyder noget ganske andet end 'The master bit his dog'! Grunden til, at semantik fører en tilbagetrukket tilværelse, er dels, at man ikke har tradition for at kalde de grammatiske betydningselementer for betydning, men snarere har koncentreret sig om ren form, dels, at man ikke helt har kunnet blive enige om, hvad betydning er (hvad betyder betydning?), og endelig, at semantiske størrelser optræder på kryds og tværs på alle

sprogbeskrivelsens niveauer og hen over fx sætninger. Det er klart, at det er *betydningen* af 'father', der i den følgende sætning bestemmer, at pronominet skal være 'he': *My father was a taylor. He sold my new blue jeans*.

Så det ligger desværre også uden for dette lille heftes muligheder at gå yderligere ind på semantikens store, udviklede, men særdeles spændende område!

Kapitel 4 – Kommatering

De fleste danskere bruger stadig det traditionelle, såkaldt **grammatiske komma** (kryds- og bollekommaet også kaldet). Hvis du bruger **det nye komma** kan du springe dette afsnit over og stort set overføre det til engelsk. Det engelske komma er ikke nyt, så det kalder man traditionelt for

pausekomma. Det vil sige, at man på engelsk kun sætter komma, hvor der er en pause, eller hvor man næsten lige så godt kunne have sat et punktum! Det vil igen sige, at når man som dansker, der bruger grammatisk komma, skal lære at sætte komma på engelsk, skal man først og fremmest lære at lade være med at sætte så mange:

A) ⁶⁶ **Regel 1: Hvis du er i tvivl: Don't!**

(Du kan jo starte med helt at lade være med at sætte kommaer i din første engelskaflevering og se, hvor få kommafejl du får...)

Regelsættet handler først og fremmest om, hvor der ikke kan være komma: **Regel 2:**

Aldrig komma foran *that*!

Den regel har naturligvis ikke noget at gøre med ordet *that* i sig selv, men skyldes, at *that* dels bruges som markør af objektsætninger (se s. 35) efter bl.a. ytringsverber (at-sætninger på dansk):

Tell me *that you love me*

He said *that he would definitely turn up tomorrow* dels bruges som erstatning for *who* og *which* i bestemte relativsætninger (se s. 36):

The man *that you saw yesterday* is my brother

The house *that has just been painted* belongs to Mr Jones

Så den korrekt formulerede regel er: **Aldrig komma foran objektsætninger eller omkring bestemte relativsætninger** (uanset om der står *that* eller ej!).

I det hele taget: Aldrig komma **foran** en bisætning, der efterfølger en hovedsætning, typisk sætninger, der begynder med:

that, what, where, when, if, before, how, why

I didn't know *where he came from*

Tell me *what you are going to do*

I wonder *if lunch is ready*

Tell me *why you cry*

B)

Nu kommer vi så til de få steder, hvor der skal være komma på engelsk:

Regel 3: Altid komma omkring parentetiske relativsætninger (se s. 36):

Mary, *who cuts my hair*, has left town

My brother, *who lives in the US*, is a baker

67

Regel 4: Altid komma foran direkte tale, hvor dansk har kolon :

She said, *"I love you."*

He screamed, *"Get the hell out of here!"*

Regel 5: Altid komma ved opremsninger – som på dansk:

⁶⁶'Don't' var efter sigende det eneste ord, der i sin tid stod i en officiel folder om seksualrådgivning i England.... ⁶⁷Som nævnt på s. 31 er der den anden lille forskel på tegnbrug mellem dansk og engelsk, at vi sætter komma foran decimaler og punktum ved tusinder, hvor det er lige omvendt på engelsk: 0,34 (da.) = 0.34(eng.) 1.000(da.) = 1,000 (eng.).

Peter, Paul and Mary

I bought a *knife, a bag and a wallet*

C)

Endelig er der så en del steder, hvor der kan være komma på engelsk, men man skal altid holde sig for øje, at man ikke som på dansk sætter komma per automatik (hver gang der er 2 sæt kryds og bolle).

På engelsk er kommaet at betragte som en service for læseren, så han bedre kan forstå sammenhængen i en tekst.

Regel 6: ofte når en bisætning står foran en hovedsætning, specielt hvis den begynder med *if*:

If I fell in love with you, would you promise to be true?

If you are ever in London, do come and see me.

Regel 7: ofte foran og/eller efter adverbelle indskud som fx *however, too, indeed, therefore, on the contrary*:

In fact, I rather like him

My father, however, was strongly against it

*He had, surprisingly, kept his temper*⁶⁸

Regel 8: ofte foran *but, and* og *or*, hvis de knytter to hovedsætninger med særskilte subjekter sammen:

He shot the landlord, and the barman only escaped by ducking behind the counter. Men læg mærke til, at regel 6-8 kun er kan-regler eller ofte-regler!

Konkluderende vil jeg sige, at det på engelsk er værre at sætte et komma, hvor der absolut ikke kan være et (regel 2), end at undlade at sætte et, hvor der bør være et (regel 3 - 5)!

Øvelse

Sæt kommaer i følgende tekststykke:

You will find this hard to believe after all that I have said but it was perfectly true. You must understand that it was only when they touched me with their fingers or pushed up against me with their bodies that I became alarmed. Provided that they remained at a safe distance I could watch them for hours on end with the same peculiar fascination that you yourself might experience in watching a creature you couldn't bear to touch.

(Mål & Mæle, 3 2001)

(Sammenlign den tilsvarende kommatering på dansk med grammatisk komma:

Du vil finde det svært at tro på efter alt, hvad jeg har sagt, men det var fuldstændig sandt. Du må forstå, at det først var, da de rørte ved mig med deres fingre eller maste deres krop ind mod min, at jeg blev forskrækket. Bare de forblev i sikker afstand, kunne jeg betragte dem i timevis med den samme særprægede fascination, som man selv kan opleve ved at betragte et væsen, man ikke ville kunne udholde at røre ved.)

⁶⁸ Desværre er der en ny tendens – efter fransk forbillede, formodentlig – til også at sætte komma efter indledende adverbelle præpositionforbindelser, selv om de ikke er indskud eller står "selvstændigt" i sætningen (som i eksemplet med *in fact* ovenfor): *In the summer of 2002, he was married to Mary.* Det vil jeg tillade mig at fraråde.

Kapitel 5 – Sproghistorie

Både dansk og engelsk er med i en sproglig "storfamilie", nemlig den **indoeuropæiske**. Som navnet siger, omfatter sprogfamilien næsten alle europæiske sprog⁶⁹ samt iransk og indisk. Det var nogle sprænglærde tyske, engelske og danske sprogforskere, der gjorde den epokegørende og svimlende opdagelse i 1800-tallet under læsning af nogle flere tusind år gamle indiske religiøse tekster, som de sammenholdt med gamle græske, latinske og nordeuropæiske tekster. De fandt ud af, at der var *systematisk korrespondance* mellem en hel masse

europæiske og indiske sprog, dvs. hver gang ét sprog havde én lyd, havde det andet sprog enten præcis den samme lyd eller præcis den samme *anden* lyd. I førstnævnte tilfælde måtte sprogene være i tæt familie, i andet tilfælde måtte de være lidt længere ude i familie; der måtte være sket det, at en gruppe var brudt ud ved at have ændret det oprindelige. **Eksempel:**

Hver gang de såkaldt romanske sprog (latin, fransk, italiensk, spansk etc.) har *p, t, k*, har de germanske (engelsk, tysk, dansk etc.) *f, þ, h*:

latin: *piscis* fransk: *poisson* over for engelsk: *fish* tysk: *Fisch* dansk: *fisk*

latin: *tu* fransk: *tu* over for gl. eng. : *thou* ⁷⁰

latin: *cornu* fransk: *corne* over for engelsk: *horn* tysk: *Horn* dansk: *horn*

Da man har *p, t, k* i de ældste sprog, regner man med, at det er de germanske, der har spaltet sig ud, så derfor kalder man ovenstående forskellighed mellem de to sproggrupper, den romanske og germanske, for den **germanske lydforskydning**.

Dansk og engelsk tilhører altså begge en lille underfamilie eller dialekt, kunne man kalde dem, af den indoeuropæiske sprogfamilie. Vi kalder, som det blev nævnt ovenfor, underfamilien for den **germanske** sprogstamme. Når engelsk alligevel er så svært at lære for en dansker, skyldes det bl.a. de dramatiske forandringer i det engelske sprog gennem dets 1500 år gamle historie.

Fra keltisk til germansk

Det første sprog, vi kender til på de britiske øer, er et andet indoeuropæisk sprog, nemlig **keltisk**. Men fra en gang i 400-tallet blev øerne invaderet af nogle germanske stammer, der kom fra det nordvesteuropæiske fastland (nuværende Nordvesttyskland og Jylland). De må have været ret vilde, for keltisk blev fortrængt helt ud i krogene (Wales, Irland og Skotland), hvor der er rester af sproget den dag i dag, og der er så at sige ingen keltiske ord i moderne engelsk, og det er ret usædvanligt, at et invaderende folk ikke i det mindste låner en del ord, selv om de ikke direkte overtager de indfødtes sprog. Den mest nærliggende tanke er, at de germanske stammer har slået den oprindelige befolkning ihjel! ⁷¹

Fra ca. 500 tales der altså **germansk**, og det er herfra vi begynder at tale om **engelsk**, mere specifikt **oldengelsk** (ca. 500-1100). Anglerne og saxerne var de to mest dominerende stammer, og førstnævnte har da også lagt navn til sproget engelsk og landet England. Det er også på disse to germanske dialekter, vi finder de første skriftlige vidnesbyrd på engelsk.

Fra 900-tallet invaderes de britiske øer af de nordiske **vikinger**, og man regner med, at udspaltningen af de germanske sprog i tysk, dansk, norsk og svensk endnu ikke var mere fremherskende, end at de invaderede kunne forstå de invaderende og omvendt. Men at der var forskelle ses af, at de oldengelske ord for fx 'at dø', *steorfan*, og 'vindue', *windpyril*, bliver erstattet

⁶⁹Undtaget er finsk, estisk og ungarsk, der til gengæld er i familie med hinanden, samt baskisk.

⁷⁰Moderne engelsk 'you' er en gammel flertalsform, så den kan ikke bruges som illustration. Moderne dansk og tysk har videreudviklet den oprindelige *p*-lyd til et /d/, så vi nu har 'du' på de to sprog.

⁷¹Romerne invaderede England, som de kaldte Britannia, i det første århundrede efter Kristus. De må have været mere civiliserede, for de lod kelterne beholde deres sprog og kultur.

af de danske, så det hedder 'to die' og 'window' i dag. Grammatisk regner man også med, at det er på grund af dansk, at det hedder 'they', for den oldengelske form havde *h* som første lyd, ligesom det er på grund af dansk indflydelse, at *-s* blev den regelmæssige flertalsendelse i engelsk, og ikke *-en*, som det ellers var lige ved at blive.

Det næste og virkelig epokegørende, der skete, var, at normannerne fra det nordvestlige Frankrig invaderede England. Vilhelm Erobreren slog englænderne i slaget ved Hastings i 1066, og i løbet af forbløffende kort tid gik engelsk under jorden, og fransk blev officielt sprog og dermed sproget for overklassen. Der blev snakket fransk ved hoffet, på universiteterne, ved domstolene, i kirkelig sammenhæng, og der blev skrevet på fransk. Da engelsk dukker op igen omkring år 1300, er det totalt forvandlet. Der har jo ingen konservative skolelærere været til at passe på, at man nu talte og skrev ordentligt! Det vrimler nu med franske ord og vendinger i det, man kalder **middelengelsk** (ca. 1100-1500), og den dag i dag er helt almindelige ord som 'table' og 'chair' franske, ligesom maden på bordet er fransk, mens dyrene, maden er tilberedt af, er germanske: beef ⁷²-veal-pork-mutton over

⁷³ for ox-calf-swine -sheep. Engelsk har også tit to ord for det samme, det ene af germansk, det andet af fransk/latinsk oprindelse: hide-conceal, begin-commence, friendly-amicable etc., ofte selvfølgelig med stilistisk forskel.

Når man ikke kalder engelsk et romano-germansk sprog, er det, fordi den grammatiske grundstruktur alligevel er germansk, både ordstilling og måden at danne regelmæssig datid af verberne på (-ed). Ligeledes er en stor del af det fundamentale ordforråd germansk: man er gift med en germansk mand (husband) eller kone (wife), man går i en germansk seng (bed) om natten (night), og her sover (sleep) man og dør (die)...

Grunden til, at engelsk dukkede op igen, var, at der efterhånden var opstået dynastiske (familiemæssige) magtkampe mellem overklassen i England og deres fætre og kusiner på det franske fastland, og hvad er mere identitetsskabende over for en ydre fjende end at have et fælles andet sprog? Desuden havde pesten, Den sorte Død, udryddet næsten halvdelen af arbejdskraften, og man kan se af regnskaber fra middelalderens England, at prisen på arbejdskraft steg, og hvis man efterspørges, stiger ens selvværd, og hvis man selv er god nok, er ens sprog det også, og de to ovennævnte faktorer spillede således sammen, så både høj og lav begyndte at tale og skrive engelsk på alle livets områder. Chaucer blev født og kunne skrive Canterbury Tales på engelsk...

Fra 1500 til i dag taler man om **moderne engelsk**. De vigtigste ting sprogligt i denne periode skete i 1700-tallet: stavemåden blev lagt fast, omskrivning med 'do' blev gjort mere konsekvent, og sidst, men ikke mindst afsluttedes en hævning af hele vokalsystemet, også kaldet **Den Store**

Vokalhævning, så de åbne blev halvåbne (se foran i heftet s. V), de halvåbne blev halvsnævre, de halvsnævre blev snævre, og de snævre var nu nødt til at blive enten til diftonger eller flytte sig ind i mellemtungeområdet. Det forklarer de mange skæve stavemåder. 'See' har altså været udtalt med et langt e, 'life' med et i, 'hour' med langt u osv.

Det er også i 1700-tallet, at k- foran -n forsvinder i udtalen af ord som 'knee', der altså har været udtalt [kne:], og u og o bliver udtalt [ʌ] i ord som 'sun' og 'son' ⁷⁴.

Konkluderende kan man sige, at vi kun pga. historiens luner tilfældigvis lærer et germansk sprog, når vi lærer engelsk. Vi kunne lige så godt have lært et moderne keltisk sprog eller en eller anden afart af fransk.....

Afslutningsvis vil jeg vise, hvordan oldengelsk, middelengelsk og tidlig moderne engelsk så ud. Jeg har taget et stykke fra Lukas-evangeliet, som alle vist kender:

⁷² Læg mærke til, at 'steak' er et dansk låneord, nemlig en forvanskning af 'steg'; derfor udtales det, så det rimer med 'break', og *ikke* så det rimer med leak!

⁷³ Jeg bruger 'ox' og 'swine', så man kan sammenligne med det germanske dansk ('okse' og 'svin').

⁷⁴ Denne udvikling gælder kun i Sydengland. I det nordlige England og Skotland udtales 'sun' stadig med u.

Luke II, 8-14

OLD ENGLISH (WEST SAXON DIALECT), END OF TENTH CENTURY (slutn. af 900-tal.)

- 8 And hierdas wæron on þam ilcan rice, waciende and nihtwæccan healdende ofer heora heorda.
9 Þa stod dryhtnes engel wiþ hi, and godes beorhtnes him ymbescan; and hi him micelum ege 10 And se engel
him tocwæp: Nelle ge eow adrædan, soplice nu, ic eow bodie micelne gefean, se biþ eallum folce.
11 forþam todæg eow is hælend acenned, se is dryhten Christ, on Davides ceastre.
12 And bis tacen eow biþ: ge gemetaþ an cild hræglum bewunden, and on binne aled.
13 And þa wæs færinga geworden mid þam engle micelnes heofonlices werodes, god heriendra and þus
cweþendra:
14 Gode si wuldor on heahnesse, and on eorþan sibb mannum godes willan.

MIDDLE ENGLISH, WYCLIF 1389

- 8 And schepherdis weren in the same cuntre, wakinge and kepinge the watchis of the nytt on her flok.
9 And loo, the aungel of the Lord stood by sydis hem, and the clerenesse of God schynede aboutehem; and
thei dredden with greet drede.
10 And the aungel seide to hem: Nyle þe drede; lo, sothli I euangelise to þou a grete ioye, that schal be to al
peple.
11 For a sauour is borun to day to us, that is Crist the Lord, in the cite of Dauith.

12 And this a tokene to tou: ƿe schulen fynde a ƿong child, wƿappid in clothis, and put in a cracche.

13 And suddenly ther is maad with the aungel a multitude of heuenly knyƿthod, heriyng God, and seyinge,

14 Glorie be in the hiteste thingis to God, and in erthe pees be to men of good wille.

MODERN ENGLISH, C. 1600

8 And there were in the same country shepherds abiding in the field, keeping watch over their flock by night.

9 And, lo, the angel of the Lord came upon them, and the glory of the Lord shone round about them: and they were sore afraid.

10 And the angel said unto them, Fear not: for, behold, I bring you good tidings of great joy, which shall be to all people.

11 For unto you is born this day in the city of David a Saviour, which is Christ the Lord.

12 And this shall be a sign unto you; Ye shall find the babe wrapped in swaddling clothes, lying in a manger.

13 And suddenly there was with the angel a multitude of the heavenly host praising God, and saying,

14 Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men.

A	
Adjektiver	s. 7 ff.
Agens	s. 16
Aktiv	s. 16 ff.
Appellativer	s. 3
Artikler	s. 2
Attributiv	s. 7
B	
Bestemthed	s. 2
Bydeform	s. 14 fodnote
D	
Datid	s. 12
Direkte objekt	s. 34
Distributiv pluralis	s. 5
E	
Egennavne	s. 3
Ejefald	s. 5 ff.
Ental	s. 2 og 11
F	
Finitte verbalformer	s. 14
Flertal	s. 2 ff. og 11
Førdatid	s. 13
Førnutid	s. 12
G	
Genitiv	s. 5 ff.
Genstandsled	s. 34
Genus	s. 7 og 22
Gradbøjning	s. 7
Grundled	s. 34
H	
Handleform	s. 17
Hensynsled	s. 34
I	
Imperativ	s. 14 (fodnote)
Indirekte objekt	s. 34
Infinitiv	s. 14
Infinitte verbalformer	s. 14 ff.
Ing-form	s. 15 ff
Inversion	s. 37
J	
K	

Kasus	s. 22
Kendeord	s. 2
Kollektiver	s. 5
Komma	s. 45
Komparation	s. 7
Kongruens	s. 11
Kort tillægsform	s. 14 og 17
Køn	s. 7 og 22

L

Lang tillægsform	s. 15 ff.
Lideform	s. 16
Logisk pluralis	s. 5

Register

M

Modalverber (mådesudsagnsord) s. 19 ff.

N

Navneord	s. 2 ff.
Negation	s. 18 ff.
Numerus	s. 2, 11, 22
Nutid	s. 11 ff.
Nægtelse	s. 18 ff.

O

Objekt	s. 34
Objektskomplement	s. 35
Omsagnsled til genstandsled	s. 35
Omsagnsled til grundled	s. 35
Omskrivning med do	s. 18 ff.
Omvendt ordstilling	s. 38
Ordklasser	s. 1
Ordstilling	s. 38

P

Passiv	s. 16 ff.
Perfektum	s. 12
Perfektum participium	s. 14 og 17
Pluralis	s. 2ff. og 11
Pluskvamperfektum	s. 13
Pronomen	s. 22 ff.
Proprier	s. 3
Prædikativ	s. 7
Præposition	s. 29
Præsens	s. 11 ff.
Præsens participium	s. 15 ff.
Præteritum	s. 12

R

Regelmæssig	s. 4, 7, 14
-------------	-------------

S

Singularis	s. 2 og 11
Stedord	s. 22 ff.
Subjekt	s. 34
Subjektskomplement	s. 35
Substantiv	s. 2 ff.
Sætningsled	s. 34 ff.
T	
Tal	s. 2, 11, 22
Tempus (tid)	s. 11 ff.
Tillægsord	s. 7 ff.
Tællelighed	s. 4 ff.
U	
Ubestemthed	s. 2
Udsagnsled	s. 33 ff.
Udvidet tid	s. 15 ff.
Uregelmæssig	s. 4, 7, 14
Utællelighed	s. 4 ff.
V	
Verber	s. 11 ff.
Verballed	s. 34

ØVELSER

til

Engelsk Sprogforståelse

Forord

Nærværende øvelser er udarbejdet til brug sammen med min Engelsk Sprogforståelse og dennes "light"-udgave, idet de følger Sprogforståelsen kapitel for kapitel.

Øvelserne er lavet, så de minder om opgaverne i Del I af eksamensopgaverne til skriftlig eksamen på B- og A-niveau efter gymnasie- og HF-reformen af 2005.

Jeg har yderligere lavet en føljeton af oversættelsesstykker til A-niveau, der på en gang holder sig tæt op ad oversættelsesteksterne i eksamensopgaverne efter reformen af 2005, og træner den relevante grammatiske færdighed samt træner i "ægte" oversættelse, således at sproget skulle være idiomatisk dansk og ikke et tilrettet sprog, der snarere retter sig mod at få den studerende til at finde et særligt ord eller idiomatisk engelsk udtryk i en ordbog, som de jo ikke må bruge til eksamen.

Indholdsfortegnelse

Øvelser til 1. del, kapitel 1 – Substantiver (navneord)	s. 3 – 4
Øvelser til 1. del, kapitel 2 – Adjektiver (tillægsord)	s. 5
Øvelser til 1. del, kapitel 3 – Adverbier (biord)	s. 6 – 7
Øvelser til 1. del, kapitel 4 – Verber (udsagnsord)	s. 8 – 16
Øvelser til 1. del, kapitel 5 – Pronominer (stedord)	s. 17 – 21
Øvelser til 1. del, kapitel 6 – Præpositioner (forholdsord)	s. 22
Øvelser til 1. del, kapitel 7 og 8 – Konjunktioner og Numeralier (bindeord) (talord)	s. 23
Øvelser til 2. del, kapitel 1 – Sætningsled	s. 24-25
Øvelser til 2. del, kapitel 2 – Sætningstyper	s. 26
Øvelser til 2. del, kapitel 3 – Ordstilling	s. 26-27

Øvelser til 1. del, kapitel 1 – Substantiver (navneord)

NB! Til den skriftlige eksamen må hverken A- eller B-niveau kursister bruge hjælpemidler til denne type opgaver.

a. Sæt streg under substantiverne i følgende tekststykke:

I married young, and ten years later we got a divorce. I was absolutely terrified of having children: I had this picture that mothers can't cope.

Hvor mange substantiver er der?

b. Indsæt 'a' eller 'an':

___ woman ___ unmarried woman ___ ocean ___ bike ___ yacht ___ island

___ European country ___ EU country ___ honest girl ___ university ___ hotel

c. Indsæt 'a'/'an'/'the' eller 0 på de tomme pladser:

He said ___ following: I was ___ captain of ___ Titanic, but I was fired and am now ___ old-age pensioner in ___ USA. I never go to ___ church because I'm ___ Dane. I'm tired of ___ life and bored with ___ New York Times.

d. Oversæt nedenstående sætninger:

1. Jeg har 2 nyheder til dig, en god nyhed og en dårlig nyhed.
2. Lyt til et godt råd fra en klog mand.
3. Jeg har ikke mange penge.
4. Vi har ikke fået informationer nok.
5. En bager sælger brød. Jeg tror jeg køber et. "Jeg vil gerne have et brød."
6. Mr Morris skifter tog, hedder en berømt engelsk roman fra 30'erne.

7. Tøj er dyrt.
8. Drengens cykel blev stjålet.
9. Husets tag trænger til reparation.
10. Hun var tilhænger af kvindefrigørelse.

11. Vi må ikke komme i børnenes værelse.
12. Drengenes råb nåede mit øre.
13. Prins Charles' berømte elskerinde skal måske være dronning.
14. Jeg skal til købmanden.
15. Det var dens egen hale, hunden spiste.

e. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. It was a EU decision, not an UN decision.
2. I love the nature.
3. Have you ever been to USA?
4. I'm student.
5. We have two sheeps.
6. How many knives do you have?
7. We want more informations.
8. Many people lost the life in the Titanic tragedy.
9. The two boys toys were all ruined by their wicked big sister.
10. The house's door fell off.
11. She go to the hairdresser every week.

A-niveau (uden hjælpemidler – i hvert fald til eksamen!)) Oversæt følgende

tekst til engelsk:

FBI i USA blev inddraget i følgende uhyggelige sag: Helen Superior, husmor, havde været i Odeon og set Kaptajn Haddocks Fyrtårn. En strålende film, syntes hun. Da hun kom ud på gaden, lå der snigskytter* på tagene og skød efter mus. "Drenge er drenge", mumlede husmoderen. "Ja, og kvinder er kvinder", fortsatte en mand med dårlige tænder, som viste sig at være dansker, og stak en kniv mod hendes hals. "Gå om bag kirken, hvor tyvene holder til," beordrede han. *snigskytte = sniper

Øvelser til 1. del, kapitel 2 – Adjektiver (tillægsord)

a. Sæt streg under adjektiverne i følgende tekststykke:

Years ago there was an old duck who was very rich. He had a funny name: Scrooge, which was also the name of a wealthy miser in one of Dickens' stories. Nobody liked him, especially not his poor nephew, Donald, for Scrooge was not very nice or charming, nor very gentle or pleasant. He kept all his money in an enormous tank. The elderly miser even enjoyed swimming in his money.

b. Sæt dernæst en cirkel om de attributive og en firkant om de prædikativeadjektiver i ovenstående tekststykke.

c. Til sidst skal du gradbøje alle adjektiverne i ovenstående tekststykke.

d. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. A alive child may sometimes be a bit too alive!
2. "Curiouser and curiouser!" cried Alice. (L. Carroll: Alice in Wonderland, ch. II)
3. It was the dreadfulest song I ever heard.
4. Paul is more nice than Peter.
5. We had a better dinner with our neighbour's last night.
6. The good was that we ended up marrying!
7. I ditched my old girlfriend and got a new!
8. Do you speak english?

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

"Jeg har en god nyhed og en dårlig nyhed til dig," sagde den kriminelle dansker. "Du kan få alle de tomater og brød, du kan spise. Den dårlige nyhed er, at vi har kidnappet din datter. Som beviser har vi din datters cykel og ur. Se!"

Bag kirken lå et bjerg af tyvekoster*, herunder 3 kasser tomater og 4 kasser brød.

Fru Superior begyndte at græde. "Ikke uden min datter," hviskede hun.

Hun så tyvenes bil, men den var tom, så de må have skiftet bil, tænkte hun. Den tomme bils ene dør stod åben. De må have stjålet fra grønthandleren og bagerbutikken. Hun følte efter sin mobil i lommen.

*tyvekoster = loot (uncountable noun)

Øvelser til 1. del, kapitel 3 – Adverbier (biord)

- a. Indsæt adjektiv eller adverbium i følgende sætninger, og sæt en pil hen til ordet ellersætningen, det lægger sig til, og angiv med bogstaverne S (substantiv), Adj (adjektiv), Adv (adverbium), V (verbum=udsagnsord), P (pronomen=stedord), hvilken ordklasse ordet tilhører, og Sætn. (sætningen), hvis ordet lægger sig til hele sætningen:

slow eller slowly:

1. The car drove _____ up the hill.
 2. She has a _____ car.
 3. He moved his hand _____ .
 4. The market is _____ .
 5. She works too _____ . **terrible** eller **terribly**
 1. He is _____ angry.
 2. It was a _____ shock.
 3. She is _____ scared of spiders.
 4. It is _____ cold in Greenland.
 5. We have a _____ teacher.
 6. He works _____ slowly. **angry** eller **angrily**
1. She sent him an _____ letter.
 2. He looked _____ at her.
 3. She got _____ when she heard the news.
 4. He was an _____ young man.
 5. _____ , he left the house.

- b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Han så vredt på hende.
2. Hun ser godt ud.
3. Jeg er forfærdelig bange for slanger.
4. Maden lugter godt, men smager forfærdeligt.
5. Hun danser smukt, men er grim.
6. Han arbejder hårdt.
7. Hun arbejder næsten ikke.
8. Han kører altid for stærkt.
9. Kronprinsen kan godt lide hurtige biler.
10. Hun danser vidunderligt.

11. Hun danser ekstremt godt.
12. Hun ser ikke rask ud.
13. Godt gjort!

c. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. **He plays good.**
2. **The food smells nicely**
3. **I feel finely.**
4. **He works hardly.**
5. **She work good.**
6. **He smelled strong of garlic.**
7. **She runs unusual gracefully.**
8. **They are nicely people.**
9. **They are extravagant rich.**
10. **Usual I get up early in the morning.**

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Helen Superior var stadig en yngre kvinde, så hun fik hurtigt trykket 911 på sin mobiltelefon. "Inspektør Marlowe, FBI." Men i det samme afbrød den kriminelle dansker med de dårlige tænder hendes forbindelse. "Nu skal jeg give dig et godt råd: Hold dig fra kontakt med politiet – eller jeg gør dig kold..." Helen var rædselsslagen*, ja, hun var mere bange, end hun huskede nogensinde at have været. "Det er bedre at være i live," tænkte den snusfornuftige** kvinde. "En død kan ikke hjælpe en kidnappet. Og har man først mistet sin datter, kan man ikke bare købe en ny. Men de riges glæder er mange!"

*rædselsslagen = terror-stricken

**snusfornuftig = sensible

Øvelser til 1. del, kapitel 4 – Verber (udsagnsord)

A

1) a. Sæt en cirkel om alle verber (udsagnsord) i følgende tekststykke:

I knew I was unhappy, but I didn't know what was wrong. I tried to take an overdose myself, after my divorce, but it was fairly half-hearted and I survived.

Hvor mange er der?

b. Sæt en cirkel om de verber i det følgende, som er i præsens (nutid):

thought - seems - to walk - are - we leave - wished - I know - felt loving – feels – is

2) c. Understreg de udtryk i det følgende, som er 3. person ental:

John. My big brother. Two sleepy people. You and I. The early morning rain. Friends. Twenty million things. Sexy Sadie. Peter and I. The man with the bad teeth. The wall. Mr. Jones. Dreams.

d. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Ingen er fuldkommen.
2. Alle elsker Angela.
3. John elsker Mary.
4. John og Mary elsker hinanden.
5. En af mine brødre ejer en båd.
6. Der er et hus i New Orleans.
7. Teglene på taget falder ned.
8. Det sker hver morgen: han kommer for sent op, sluger sin kaffe, reder sit hår, skynder sig afsted, krydser gaden og når toget i sidste sekund.
9. Der er to ting, du burde vide.
10. Han ved det ikke.

e. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. People is strange.
2. Everybody love Annie.
3. Peter and Mary is OK.
4. One of my brothers have many furnitures.
5. There is two things I hates informations about: war and powerty.
6. He goes to bars all the time, drinks a lot and kiss the girls.

7. The girl with green eyes, always wearing beautiful dresses, hide her feelings good.
8. The man you sees over there is my brother.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Heldigvis tænkte inspektør Marlowe hurtigt: Jeg må straks have fat i mine gode kolleger Poirot, Holmes og Hurtige Eddie. Det kan ikke ske hurtigt nok. Så hurtigt som muligt, faktisk. Marlowe sendte en kortfattet SMS til sine venner. Kort efter var der svar. Holmes og Poirot ville tage det første fly fra Europa, mens Hurtige Eddie ville tage et hurtigtog fra Chicago. I mellemtiden kontaktede Marlowe i en fart sit telefonselskab 'Fast Lane' og bad dem om at finde ud af, hvor opkaldet fra Helen Superior kom fra. - Godt at jeg er vant til at arbejde hårdt, tænkte Marlowe køligt. Men det bliver svært. (fortsættes)

3) f. Sæt en firkant om de verber ovenover i opgave b, som er i præteritum (datid).

g. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. John længtes efter Mary.
2. Han ønskede, han var sammen med hende.
3. Når de var sammen, var han lykkelig.
4. Hvis jeg var dig, ville jeg skynde mig.

5. Peter tænkte på mad.
6. Han behøvede det.
7. Han skøjtede tværs over isen.
8. Der var mange folk i teatret.

4) h. Sæt en cirkel om de verber i det følgende, som er i perfektum (førnutid):

**thought - have seen - to walk - has walked - we leave - has wished - I knew
- had felt - loving – feels – have been**

i. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Peter savnede John.
2. Nu har han savnet ham et helt år.
3. Han har ikke set ham siden VM-finalen.
4. De er kommet.
5. Han er forsvundet.
6. Engang kendte jeg hende godt.
7. Jeg har kendt ham i årevis.
8. Han har lavet mad til hende.

5) j. Sæt en cirkel om de verber i det følgende, som er i pluskvamperfektum (førdatid):

have seen – had gone – leaves – had disappeared – to run – wishing – had left – had worked

k. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Jeg havde læst avisen, da hun kom.
2. Han var forsvundet.
3. Hun havde for resten ønsket sig noget helt andet.
4. Jeg havde afsluttet arbejdet, da lyset gik ud.
5. Hun havde givet ham et kys.
6. De var kommet, før han dukkede op.

6) l. Sæt en cirkel om de verber i det følgende, som er i futurum (fremtid):

will go – runs – shall leave – feeling – I'll try – I'm going to throw up – to hide – I am to see her – ran – has gone – he is about to start – had wanted to – is he going away in an hour

m. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Jeg prøver at komme til festen i morgen.
2. Du får bank nu.
3. Jeg skal møde min søster.
4. Jeg skal til bageren.
5. Filmen skal til at begynde.
6. Tager du af sted i morgen?
7. Vi mødes igen.
8. Jeg gør det som det første i morgen.

- n. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. She is started to date a boy.
2. They is all disappeared.
3. Mary is gone to school for many years.
4. I see you tomorrow.
5. On Sunday we go for a picnic, weather permitting.
6. They go on holiday next week.

A-niveau (uden hjælpemidler) Oversæt følgende tekst til engelsk:

'Fast Lane' arbejder heldigvis hurtigt. De finder hurtigt nummeret og identificerer Helen Superior. Hun er abonnent hos* dem. Hun har nummer 5054423120. Hun er på adressen 14 Rue Morgue Avenue. Den søde sekretær hos 'Fast Lane' ringer til Marlowe: "Hun er på 14 Rue Morgue Avenue." - "Tak, du er en skat! Men nu må jeg skynde mig." Marlowe kontakter straks sine kolleger: "Mød mig på 14 Rue Morgue Avenue om et kvarter!" Marlowe hyrer en taxa og beder chaufføren skynde sig. "Du kører så hurtigt, du kan."

(to be continued)

*abonnent hos = subscriber with

B

Hvad hedder præteritumsformen (datidsformen) af følgende verber:

to start to begin to rush to know to lie to plan to lay

Sæt en cirkel om de finitte og en firkant om de infinitte verbalformer:

To be are wishing knows he ran begun he has taught

1) a. Sæt en cirkel om alle infinitiver (navneform) i det følgende:

loving – to leave – I don't know – she loves you – to run – I can run – we run – we have run

b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. At være eller ikke være, dét er spørgsmålet.
2. Shakespeare sagde det.
3. Hun er i færd med at ødelægge sig selv.
4. Jeg har altid elsket dig.
5. Prøv at være sød.
6. Hun bad mig hjælpe.
7. England forventer, at alle mand gør sin pligt.
8. At se hende er at elske hende.
9. Hun begyndte at gå.
10. Du må gerne se mine frimærker!

2) a. Sæt en cirkel om alle præsens participiumsformerne (lang tillægsform/ing-form):

leaving on a jet plane to love holding hands taught It's raining

b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Hun kom gående ned ad gaden.
2. En charmerende fyr er ikke altid rar.
3. Han er lovende.
4. Jeg ser frem til at møde dig.
5. Jeg kan ikke holde op med at elske dig.
6. Græd ikke over spildt mælk.

7. Jeg har lyst til at gå i biografen.
8. Hun havde travlt med at skrive engelsk oversættelse.
9. Det lykkes hende at vinde hans hjerte.
10. Du er vant til at vinde.

c. Sæt en cirkel om udvidet tid i følgende udtryk:

it is raining – I am running down the road – the window broke – he is a promising footballer – she is worth looking at – I don't know – she was dressing when he entered – she dressed and left the flat

d. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Hold mund! Jeg læser.
2. Jeg gik og tænkte på dig hele formiddagen.
3. Hun var ved at klæde sig på, da han kom ind.
4. Hun er i færd med bage.
5. Hun står op, klæder sig på, skynder sig ud ad døren.
6. Solen står op i øst.
7. Se! Solen står op.
8. Hun lå og læste. 9. Han tyvstartede.
10. Jeg sidder og drømmer om dig.
11. Vi går i kirke hver søndag.
12. Jeg tror på Gud.

e. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. I enjoy to play tennis.
2. It is worth to do.
3. What do you think about to go for a walk?
4. I don't mind to see you.
5. I read when my father entered.
6. The little boy kicked a bal and the window was breaking.
7. I am believing in God.
8. He is drinking beer every day.
9. I'm not liking oysters.
10. Leave me alone, I watch football!

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Marlowes taxachauffør kørte stærkt, så stærkt, at husene susede forbi. De var på nippet til at køre en ældre dame med en hund ned. Også en cyklist sprang for livet. De nåede dog sikkert deres bestemmelsessted, og Fast Eddie var der allerede. **"Har du set noget?" spurgte Marlowe.**

"Hvis vi bare havde været her for en halv time siden," sukkede Eddie. "Vi gør noget ved det med det samme," sagde Marlowe, men just i det sekund dukkede Holmes op.

Han havde taget sit forstørrelsesglas* med og begyndte straks at snuse omkring.

"Sporene fører rundt om kirken. Vi går derom. Gud ved, hvem vi møder? Jeg har sjældent været med til noget så spændende."

Poirot havde brugt en halv time på at sno** sit overskæg, så han kom for sent og måtte først bruge en halv time på at finde de andre.

Men hvor var de?

(to be continued)

***forstørrelsesglas = magnifying glass**

****sno (om skæg) = twirl**

3) a. sæt en cirkel om alle perfektum participiumsformerne (kort tillægsform) i følgende udtryk:

England made me – a self-made man – I have made it myself – he got laid – she had taught herself

French – he painted the wall – I could have danced all night – the baby was laid in the cot – I love Jill – Joan is loved by everyone – a newly painted bench – he pulled the trigger – have you noticed?

Hvor mange var der?

b. Sæt streg under de passive verbalgrupper i følgende tekststykke:

I was called to headmistress's office, and she said "You've got to go home immediately." I wasn't told why. I remember thinking "Oh, something awful's happened." The deputy headmistress drove me home, and on the way I saw a dead crow. As soon as I saw it I knew. (Independent on Sunday, 16 January –97)

Hvilke af de aktive verber er også transitive (tager direkte objekt = genstandsled)?

c. Lav følgende aktive sætninger om til passive, og tag stilling til, om det er nødvendigt at udtrykke agens:

1. They print the newspaper in the early morning.
2. We serve dinner at 7 o'clock every day.
3. You buy flowers at a florist's.
4. The boss signed the letter.
5. She has dropped him.
6. John had prepared the meal.
7. We shall send the goods tomorrow.
8. George kissed Jane.

d. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Politiet skød forbryderen.

2. Forbryderen blev skudt.
3. De bliver mødt af demonstranter.
4. Jeg møder hende hver dag.
5. De sælges meget.
6. Bogen er blevet trykt i 10.000 eksemplarer.
7. Al vinen blev drukket.
8. Han har drukket vin i årevis.
9. Vin bør drikkes af store glas.
10. Da al maden var spist, gik de hjem.

e. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. They were met of a gang of hooligans.
2. The shoes are made by wood.
3. Mistakes are made of people by chance.
4. The books was all read by the students.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Marlowe, Holmes og Fast Eddie var ved at snige sig rundt om kirken for at finde Helen Superior og hendes nye "venner". Lige da de rundede bygningen, så de, at en AK 47 pegede sin munding* mod dem. I den anden ende af våbnet stod den kriminelle dansker, som Helen havde fundet ud af hed Kurt.

"Hvis I kommer ét skridt nærmere, skyder jeg!"

"Hvad laver du?" spurgte Fast Eddie, hvis hjerne ikke var så kvik.

"Elementært," sagde Holmes. "Han vil presse penge af fru Superior, for hun længes frygteligt efter sin datter."

I det samme kom Poirot snigende rundt om hjørnet. "Charmerende fyr," mumlede han for sig selv, idet han rettede sin 0.45 mod Kurt.

(to be continued)

*munding (på skydevåben) = muzzle

C

a. **Understreg de spørgende og nægtende hovedsætninger samt emfatiske (fremhævede) udtryk:**

I don't know why I love you	You are the sunshine of my life	How do you do
what you do to me	Do you love me	Don't you want somebody to love
He didn't watch out	I do need you	Have you tried
		You won't see me I haven't done it

1) b. **Lav følgende sætninger om til de tilsvarende spørgesætninger:**

Eksempel: The train leaves every hour → Does the train leave every hour? Spørgsmålet skal altså være i samme tid som udgangssætningen.

1. They went to Scotland.
2. I have seen the film.
3. She loves you.
4. I feel pretty.
5. They left early.
6. I'm trying to read.
7. She eats four times a day.

8. I'll try to forget.
- 2) c. Lav følgende sætninger om til de tilsvarende nægtende sætninger: Eksempel: She came back → She didn't come back

1. She loves Paris.
2. I could have danced all night.
3. He has seen her.
4. They left.
5. We had talked to them before.
6. Joan laughs.
7. Peter is reading.
8. The old teacher talked endlessly about grammar.

d. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. We did never fall in love.
2. How goes the night?
3. Whom love you?
4. I asked her why she likes me not.
5. I know not you.
6. Who love you?
7. She said that she hates me not.
8. I didn't knew.
9. They didn't have done anything.
10. He haven't always loved her.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Kurt blev overrasket af Poirots pludselige opdukken. "Hvis nu hans AK 47 tages fra ham, er han jo afvæbnet*," sagde Fast Eddie kløgtigt og vristede den ud af hånden på Kurt.
Kurt følte sig fortabt. Løsesummen**, som han allerede havde brugt to gange, var forduftet.
"Du bliver fyldt med bly," sagde Eddie.
"Og bagefter rullet i fjer," tilføjede Poirot med fransk accent. "Men du bliver ordentlig begravet," lovede Marlowe.

Lige da Kurt var blevet ydmyget af de fire detektiver, hørtes en underjordisk eksplosion!
"Min datter, min datter," skreg Helen.

(to be continued)

*at afvæbne = to disarm

**løsesum = ransom

D

a. Understreg alle modalverber (mådesudsagnsord):

I should have known better with a girl like you – I'll be seeing you – You ought to be ashamed of yourself –
Sometimes you say that you will when you won't – Not because I couldn't, not because I wouldn't, but because
I'm the laziest girl in town – Must I? – May he rest in peace.

b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Det er slemt ikke at kunne, når man gerne ville.
2. Jeg kan se!
3. Må jeg låne en cigaret?
4. Jeg har kunnet løbe på skøjter, men har glemt det.
5. Jeg kan lide ham.
6. Hun har aldrig måttet noget.
7. Du skal høre på mig.
8. Det burde afgøre sagen.
9. Jeg skal til bageren.
10. Jeg skal møde min søster om 10 minutter.
11. Det kan godt være, det sker.
12. Du må gerne være i mine drømme, hvis jeg må være i dine...

c. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. **It's hard to should when you can't!**
2. **You don't must come into my room.**
3. **She must to come.**
4. **I shall meet my mother.**

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

"Hvor tror du, vi har anbragt hende?" spurgte Kurt med et sadistisk grin.

"Vi gemte hende ikke, for at I skulle finde hende!" "Hvor

kom eksplosionen fra?" spurgte Fast Eddie.

"Den kom ikke fra kirken," svarede Poirot.

"Det siger du ikke!" konstaterede Holmes tørt. "Spørgsmålet er, om den kom fra en underjordisk gang fra kirken ud til gaden derovre. Jeg ønsker sandelig at undersøge det." (to be continued)

Øvelser til 1. del, kapitel 5 – Pronominer

a. Sæt en cirkel om alle pronominer (stedord) i følgende tekststykke:

I knew I was unhappy, but I didn't know what was wrong. I tried to take an overdose myself, after my divorce, but it was fairly half-hearted and I survived.

1) b. Sæt dernæst en streg under alle de *personlige* pronominer i ovennævnte stykke.

c. Bestem i følgende tekststykke de personlige pronominers person, tal og form (kasus⁷⁵) og evt. køn:

I saw her standing there. And so say all of us. So even though I know that you and I may never find the kind of love we wanted together, I find myself missing you.

We gave them a good hiding. She was only 16 and I loved her so. He's a real nowhere man. A squirrel is a small animal that climbs trees very easily. It collects cones for hibernation, i.e. when it gets cold.

d. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Man er kun et menneske.
2. Man bygger mange krigsskibe i UK nu om dage.
3. Hvis man bliver gravid, bør man holde op med at ryge.
4. I Danmark elsker man sin kongefamilie.
5. Man kan aldrig vide.
6. Jeg er ligeglad, hvad *man* mener, jeg synes, det er for dårligt.

c. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1. **There stands in the dictionary that the word mean "to begin".**
2. **They hurt themself.**
3. **To who was she married?**
4. **You have built many cathedrals in UK.**

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Kurt kunne ikke bevare roen mere. Han måtte tage sig sammen. Han ville gerne væk derfra, men han havde ingen våben. I det samme kom fire af hans forbryder-venner styrtende ud af en bagdør i kirken med Helens datter imellem sig.

⁷⁵ Du skal altså tage stilling til, hvilket led i sætningen (grundled, genstandsled, hensynsled osv.) pronominet er.

"Må jeg låne Kurts AK 47 et øjeblik?" sagde Marlowe roligt. Og med en præcis salve* skød han de tre af kidnapperne. Den 4. bandit nåede i dækning bag et hegn mellem kirkegården og gaden – desværre med pigen som gidsel.

I forvirringen var det lykkedes Kurt at flygte... (to be continued) *salve = burst

2) f. Sæt en streg under alle pronominer og en cirkel om alle possessive pronominer i følgende tekststykke:

My father and my brother were there. My brother put his hands in his pocket. They took up their conversation from this morning. "It's not my fault," my brother said. "The dog bit its tail off. That's all." – "But wasn't your sister there?" – "Yes, but it wasn't her fault,

either. So it wasn't our fault. But the little horrors from next door were there, too, and I think it was their fault."

g. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Han stak hånden i lommen.
2. Hunden spiste sin mad.
3. Det er hendes.
4. Nej, det er min.
5. De har tabt Deres hat.
6. Du har tabt hatten.

3) h. Sæt en cirkel om de refleksive pronominer i følgende tekststykke:

She hurt herself, but they still enjoyed themselves. Now he is big enough to dress himself. We must do it ourselves. They thought of themselves as artists. He'll harm himself if he carries on like this.

i. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. De giftede sig.
2. Han barberede sig, vaskede sig og klædte sig på.
3. Du må gøre det selv.
4. Jeg slog mig.
5. De nærmede sig.
6. Han er selvglad.

4) j. Sæt en cirkel om de demonstrative pronominer i følgende tekststykke:

That's right. Follow that car. So this is Christmas. These boots are made for walking. Those were the days, my friend. This won't do. This car is my car and that is yours, right? Those tracks lead nowhere.

k. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Den mand, du så i går, er min bror.
2. De mennesker, som ikke kan lide hunde og små børn, kan ikke være heltdårlige!
3. Følg den taxa.
4. Denne vin smager godt.
5. Disse var grundene til at gøre det.
6. Men det kan da ikke være af de grunde.

5) l. Sæt en cirkel om de interrogative pronominer i følgende tekststykke:

Who do you think you are? What kind of fool are you? Which do you prefer, lobster or caviare?

"For whom the bells toll" is a novel by Hemingway. Who is there? What did you learn in school today?

m. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

- 1. Hvad foretrækker I, øl eller vin?**
 - 2. Hvem elsker du?**
 - 3. Hvem kan du bedst lide, Peter eller Paul?**
 - 4. Hvem er du?**
 - 5. Hvad gør du det for? For hvem?**
 - 6. Hvilke redskaber bruges i et køkken?**
- n. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

- 1. He is the guy which I love best.**
- 2. Who do you prefers, Jill or Joan?**
- 3. My uncle, that lives in UK, is lawyer.**
- 4. Nobody hurt noone nowhere in this bar.**
- 5. Those house who are too old ought to be demolished.**
- 6. The building which roof is leaking should be forbidden to live in.**

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Han flygtede gennem gyder og stræder, til han kom til et skummelt* hus. Det var enormt og havde skodder for vinduerne, så ingen kunne se gennem dem.

"Man bliver da også altid jaget," tænkte Kurt, idet han bankede hårdt på døren.

Den blev åbnet af en kolossal dørvagt.

I mellemtiden førte kidnapperen Helens datter langs med kirkegården. Han havde hende i et fast greb og truede hende hele tiden med en pistol. Den pegede mod hendes tinding. De havde dog Marlowe lige efter sig. "Man skal aldrig give op," tænkte han. "Jeg slår ham ihjel, hvis jeg fanger ham. Jeg har gemt en særlig kugle til ham." (to be continued)

***skummel = sinister-looking**

6) o. Sæt en cirkel om de relative pronominer i følgende tekststykke:

The boy who is walking over there is my cousin. My brother, who lives in the US, is a pilot. The dog which is now running away is a stray. The girl that used to live next door now lives in Canada. The cat that ate my canary has been shot. The man you saw yesterday is my

brother. The woman whose book you nicked is coming up to us. The student to whom the bicycle belonged was shattered. The girl who you were just talking about is over there. The house whose roof is leaking belongs to my uncle.

p. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Han banker sin kone, hvad der er slemt, men hvad der er værre, han har ikke i sinde at lave om på det.
2. Hvor er det fjols, der drak min øl?
3. De biler, som er for gamle, er farlige i trafikken.
4. Bilen, hvis hjul var blevet fjernet, sprang i luften.
5. De, som ikke er for os, er imod os.
6. Den pige, som du gav bogen til, er rejst til Australien.

7) q. Sæt en cirkel om de indefinitte pronominer:

Some like it hot. No man is an island. Everything is wrong here. All you need is love. Any sugar? Yes, please! Give me some, will you? You can always find something. Nothing good will come of it. England expects every man to do his duty.

r. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Har du mødt begge søstre?
2. Ja, men jeg kan ikke lide nogen af dem.
3. Vil du have noget øl?
4. Der er ikke noget øl tilbage.
5. Alle forelsker sig på et eller andet tidspunkt.
6. Jeg vil gøre alt for hende.
7. Enhver kan gøre det.
8. Ingen er fuldkommen..
9. Nogen er rige, andre er fattige.
10. Jeg ved ikke noget om det.

s. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt. Fra nu af er fejlene blandede, så I ikke kan regne med, at fejlene falder inden for eet grammatisk område (der har hele tiden været nogle få, der hørte hjemme i en anden kategori.).

1. **Somebody are rich, somebody is poor.**
2. **I look forward to see you.**
3. **I doesn't love you.**
4. **How many friends have you?**
5. **I need more informations.**

6. Here are some good news.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

"Hvem er du? Hvad er det for en snavset jakke? Hvis kniv er det, du vifter med?" spurgte den ***bryske dørvagt Kurt**.

"Jeg hedder Kurt. Min jakke blev snavset, da jeg blev overfaldet, og denne kniv er bare for at forsvare mig, hvis nogen følger efter mig. Må jeg komme ind og snakke med bossen?"

I mellemtiden var Marlowe kommet helt tæt på Helens kidnapper.

"Hvad skal jeg gøre? Jeg må jo ikke ramme hende. Den her revolver er heldigvis præcis, men sikke en skandale, hvis jeg dræber hende i stedet for ham. Hvis fejl vil det være?

Udelukkende min!"

Marlowe sigtede efter kidnapperens hoved og ****spændte hanen på 6-løberen**.

(to be

continued)

***brysk = blunt**

****spænde hanen = cock the gun**

Øvelser til 1. del, kapitel 6 – Præpositioner

a. Sæt en cirkel om alle præpositioner (forholdsord) i følgende tekststykke:

Shakespeare is believed to have been born in Stratford-upon-Avon on April the 23rd in 1564. He left for London when he was quite young. In London he soon turned out to have talents for the stage. He was good at performing and writing. One of his children died at the age of 11. Shakespeare died on April the 23rd in 1616, one of the greatest writers of all time.

b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Oversæt følgende sætninger til engelsk.
2. Hun er på hospitalet.
3. Ella er god til at tegne.
4. Jeg tror ikke på, at hun kommer.
5. Jeg tror på Gud.
6. Bortset fra at maden var rædselsfuld, havde vi en god dag.
7. Vi ser frem til at møde Dem.
8. Han gik over gaden.
9. Husets tag trænger til reparation.

c. Ret fejlene i følgende sætninger (der kan være mere end 1 fejl i hver sætning), og skriv det rigtige i stedet. A-niveau kursister skal med grammatisk terminologi forklare, hvad der er galt.

1.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Marlowe, som var en hård banan, skød i det sekund, der bød sig en mulighed for det. Kidnapperen, hvis hoved var dukket frem et splitsekund, lå i en blodpøl på fortovet. Helens datter, hvis frakke var oversprøjtet med blod, var imidlertid uskadt. Hun hulkede. "Er der sket dig noget?" spurgte Marlowe, der for hen til hende. "Nej, intet," svarede hun. – "Hvor er min mor?" "Jeg skal straks ringe til hende," sagde Marlowe, som fiskede sin mobiltelefon op af lommen.

(to be continued)

- a. Sæt en cirkel om alle konjunktioner (bindeord) og numeralier (talord) i følgende tekststykke:

On the fourth of July the USA celebrates, and on the fifth people tend to their hangovers because some people will always celebrate too much. More than 200 years ago the USA became an independent nation, and it is well known that France was a source of inspiration, whether the Americans like it or not these days. One of the most famous American cartoons deal with Snow White and the Seven Dwarfs, and in 1965 Bob Dylan issued a famous album called Highway 61 Revisited!

- b. Oversæt følgende sætninger til engelsk:

1. Den 5. juni er Danmarks nationaldag og d. 5. maj befrielsesdag.
2. Såvel Frankrig som Norge har en nationaldag.
3. 3 gange 3 er 9.
4. 2003 kan også skrives to tusind og tre.
5. George Orwell har skrevet en berømt roman: 1984, men det kunne jo også skrives nitten fireogfirs.
6. Det siges, at Shakespeare blev født d. 23. april 1564, men datoen er usikker, selv om den 23. april har den fordel, at det falder sammen med hans dødsdag i 1616.
7. Syv er traditionelt et lykketal.
8. Tre er én for mange.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Helen var sammen med Fast Eddie og Poirot gået om foran kirken. Helen følte mobiltelefonen vibrere i lommen.

"Helen her," sagde hun med lav stemme.

"Marlowe. Jeg har din datter – uskadt. Hvor er du?"

"Foran kirken."

"Vi har ikke tid til en lang snak. Din datter glæder sig til at se dig. Vi er der om et øjeblik."

De gik over gaden og over til kirkens hovedindgang.

Helen og hendes datter faldt grådkvalt i hinandens favn.

"Hvor er Holmes?" spurgte Marlowe.

(to be

continued)

Øvelser til 2. del, kapitel 1 – Sætningsled

A) Find subjektet (grundledet) i følgende sætninger, sæt et kryds under grundledet, oversæt dem såtil engelsk, og sæt endelig et kryds under det engelske grundled:

1. John kysser Mary.
2. Mary sparker ham i røven.
3. Senere får John og Mary børn sammen.
4. Om foråret skinner solen.
5. At se hende er at elske hende.
6. At han ikke kan tale engelsk er en skandale.
7. Han maledede muren rød.
8. Hun gav ham en bog til jul.
9. Du sagde, at du ville gøre mig den tjeneste.
10. Den mand, der står derovre, er morder.
11. Da festen var slut, lignede værelset et bombekrater.
12. De kaldte hende Sorte på grund af hendes sorte hår, men af familien kaldtes hun Dorte.

B) Find også verballedet (udsagnsledet) i ovenstående sætninger, sæt en bolle under det, og sæt tilsidst også en bolle under det engelske verballed.

C) Find så det direkte objekt (genstandsledet) i ovenstående sætninger, sæt en trekant under det, ogsæt til sidst også en trekant under det engelske direkte objekt.

D) Find dernæst det indirekte objekt (hensynsledet) i ovenstående sætninger, sæt en firkant underdet, og sæt til sidst også en firkant under det engelske indirekte objekt.

E) Find nu subjektskomplementet (omsagnsled til grundled) i ovenstående sætninger, sæt en bollemed et kryds indeni under det, og sæt til sidst også en bolle med et kryds under det engelske subjektskomplement.

F) Find nu objektskomplementet (omsagnsled til genstandsled) i ovenstående sætninger, sæt enbolle med en trekant indeni under det, og sæt til sidst også en bolle med en firkant under det engelske objektskomplement.

G) Find endelig adverbialledet (biled) i ovenstående sætninger, sæt en streg under med et Anedenunder igen, og sæt til sidst også en streg med et A under det engelske adverbialled.

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk:

Holmes var fulgt i Kurts fodspor, og med sit forstørrelsesglas kunne han nemt se aftrykkene af hans Addidas. "Når jeg finder ham, er gåden løst." Holmes kom til det skumle hus med den store dør og bankede frygtløst på. Dørvogtere lukkede op, men inden han kunne tælle til tre, var Holmes forbi ham og hans to store hunde. Han kom til en gigantisk dør med 3 *dødningshoveder over. Han trykkede på den tredje med sin stok, og døren åbnede sig. Et frygteligt syn

mødte ham. Otte store hunde, bossen iført sort læder, hundepisk samt en stor jernkølle. Kurt var flået i fem dele og lå spredt på gulvet. Endnu en død dansker. Han fløjtede fire gange i sin hundefløjte, og de 8 grand danoiser lagde sig fladt.

*dødningshoved = skull

Øvelser til 2. del, kapitel 2 – Sætningstyper

After dinner I sat and waited for Pyle in my room over the rue Catinat; he had said, 'I'll be with you at latest by ten,' and when midnight struck I couldn't stay quiet any longer and went down into the street. A lot of old women in black trousers squatted on the landing: it was February and I suppose too hot for them in bed. One trishaw driver pedalled slowly by towards the river-front and I could see lamps burning where they had disembarked the new American planes. There was no sign of Pyle anywhere in the long street.

A) Prøv at finde ud af, hvor mange helsætninger der er i ovenstående citat fra "The Quiet American" af Graham Greene.

B) Find herefter alle hovedsætninger i tekststykket.

C) Find så alle bisætninger i stykket.

Endelig skal du se, om du kan finde 1) en objektsætning 2) mindst 1 adverbial ledsætning.

Til sidste skal du 3) finde de parentetiske og bestemmende relativsætninger i følgende sætninger:

I never understood why our president who never spoke about the poor took such an interest in the rich. He always suggested tax relief for those who were already well off and never thought of public funding of a welfare system that would benefit the poor. I'm thinking of the Scandinavian model we know so well in theory. Now I would like a system in our country which we could be proud of.

Sæt sluttelig komma i ovenstående stykke.

Øvelser til 2. del, kapitel 3 – Ordstilling

Oversæt følgende sætninger til engelsk:

- 1) Søndag aften var familien samlet.
- 2) Hvis vejret er godt, kører vi en tur til Helsingør.
- 3) Vidste du, at Otto var gået?
- 4) Det lille barn lå i vognen og græd, men da moderen kom, blev det straks glad igen.
- 5) Den bog har det mere os meget at læse. 6) Hver sommer tager vi til Sydfrankrig.

Analyser derefter de danske og de engelske sætninger for sætningsled.

Øvelser til 3. del, kapitel 4 – Kommatering

Sæt komma i ovenstående oversatte *engelske* sætninger:

A-niveau (uden hjælpemidler)

Oversæt følgende tekst til engelsk, og husk at sætte kommaer rigtigt på engelsk:

Da Holmes var vendt tilbage til vennerne, kunne de alle konstatere, at alt var forløbet godt. Det fik Fast Eddie til at fri til Helens datter.

Holmes skulle selvfølgelig have lidt heroin, Poirot skulle lige sno sit skæg, mens Marlowe var lige ved at fri til Helen. Han fattede sig dog og udbrød: "Endnu en skør dame." Og så fandt han den nærmeste bar, en flaske Jack Daniels og en smøg.

(not to be continued)